

Paul, Rome Whut'enne Buts'ó K'e Yanguz-i

Paul be 'udustl'us Rome ts'e ooba 'álha'
hoont'ohne buts'ó k'e yanguz-i

1 ¹ Si Paul Sizi Gri be 'ulhna-un, 'en ba za whel'a'-un 'úst'oh. Ndi khuni unzoo-i dune dósni' huba, Yak'usda 'udun nésunilhti whe 'ust'oh.

² Tube 'uda' whe ndi Yak'usda be 'udustl'us lubeshi ooghu hooloh-i, 'i Yak'usda be nus hoo'enne bugha nets'ú yoozi, 'ink'ez ndi Yak'usda ooghuni 'i neba 'uk'e híyinguz.

³ Yak'usda nets'ú hoozi-un duYe' ghun, 'en Sizi Gri neMoodihti 'unt'oh. 'En lerwe David ye kédinzut. 'Et huwa dune 'únt'oh t'éts'onínzun.

⁴ Yak'usda cha unli. Yak'usda ye ulhtus-i gha dazsai 'ink'ez dunadija. 'Et whe Ndoni whunénilhtan 'en Yak'usda ooYe' 'únt'oh.

⁵ 'En ye únzoo-i, 'i gha whel'a'-un usdli 'ink'ez ooba 'ust'en. Khuni unzoo-i ndi yun k'ut ts'iyanne dune budutásnelh highuni hiyólhchoot ha, 'ink'ez boozii' gha ook'une' ts'oot'en,

⁶ 'enne butoh nohni cha Sizi Gri oodune' sahli'.

⁷ Nohni Rome dilhts'ine, Yak'usda nohk'entsi' 'ink'ez Yak'usda ooch'e'ne^a nohúlhtsi. NeBá Yak'usda 'ink'ez Sizi Gri neMoodihti nohgha inin'ai whe nohdzi dóghel 'ink'ez Yak'usda ye únzoo-i nohbulh óot'e' ha.

Paul mbene la ooba 'alha 'uhoont'ohne Rome
ts'e buts'un nutiyalh hukwa' ninzun

⁸ Udechoo nohdutásnelh, yun k'ut nduhuhoolcho whe dunene nohbulh 'uhudits'o Sizi Gri ts'un be 'alha 'uhoont'oh-i ghun. 'Et huwa nohni nohghun Sizi Gri gha sYak'usda nohba musi dusni.

⁹ Syughi be Yak'usda ba ne'ust'en, 'uyoonne ndi khuni unzoo-i budúsni ooYe' ghun. 'Ink'ez oonalh 'unohdúsni, 'ahoolhyiz nohba tenadusdli, 'aw 'etsul lhe'duzisni.

¹⁰ 'Ink'ez Yak'usda ooduskut, 'et nduwhútanelh hukwa' ninzun de, 'et de la nohts'u tóosya'.

^a 1:7 Mbene la Sizi Gri hik'úne! 'ut'enne, 'enne Yak'usda ooch'e'ne hinli.

11 Tube nohtis'elh hukwa' nuszun Sizi Gri be 'ut'en bunóh huntistun ha. 'I gha la ulhtusne oohle' 'ink'ez 'aw ooch'az naóolhyeh 'aít'oh.

12 'Aw nohni za íloh, nohba 'alha 'uhoont'oh-i 'ink'ez si cha be 'alha 'uhoont'oh-i, 'i be la 'alghoh nusúznoot'i.

13 Sulhutsinke 'et t'ewhunoozhéh hukwa' nuszun, lhat nohts'u tísyalh wheni lhadúst'ih 'et hoonts'i 'aw oosneh ait'oh. Nts'en'a la 'uyoonne 'udun yun k'ut whut'enne dahája la, 'et la ndóhneh, si sgha la ts'iyawh Sizi Gri ts'u naóolhyeh ha.

14 Njan 'et ndósneh huba' hoont'oh, khuni unzoo-i, 'i Greek k'uyalhdukne 'ink'ez 'uts'iz de haíndene cha, mbene la whuníhne cha k'us lhuhóonihne cha, 'enne hubodoos'eh ha.

15 'Et huwa nohni Rome whut'enne nohts'u tísyalh wheni lhadúst'oh, 'et de la khuni unzoo-i bunóhnoostun.

**Khuni unzoo-i Sizi Gri ooghun 'i Yak'usda ye ulhtus-i 'unt'oh,
'i be dune hudutijis**

16 'I khuni unzoo-i Gri ooghun 'aw hukwaya lhusdloh whe be yásduk. Yak'usda ye ulhtus-i 'unt'oh 'ink'ez 'i gha Lizwifne k'us 'udun yun k'ut whut'enne buba 'alha 'uhoont'oh de, 'et de hudutijih.

17 Ndi khuni unzoo-i yunénilhtan nts'en'a la neba 'alha 'uhoont'oh de za, ninta' 'uts'ut'ih-un Yak'usda ts'iyawh neba gak whutilhtselh 'et huwa ts'ih'un dune ts'uzdli'. 'Et Yak'usda be 'udustl'us 'uk'u nusguz ndutni, “Mbene la Yak'usda ooba 'alha' 'unt'ohne 'et whe ts'ih'un na'ujane, 'enne 'ilhiz hukhutinalh.”

18 Ndi Yak'usda ye hunilch'oh-i yunénilhtan mbene la Yak'usda dulhyoh 'ink'ez tank'us ít'elhne, 'enne ndi khuni 'alha' 'unt'oh-i t'ehinínzun tank'us 'uhut'en whe yo hinilht'i.

19 'Inka dai la Yak'usda be' 'ut'en Yak'usda whunénilhtan, 'et huwa ts'iyanne t'ehinínzun.

20 'Aw Yak'usda yi'enne hooloh 'et hoonts'i dant'oh la t'ehonínzun. Ndi yun 'uyínla 'andit whuts'un ndet la Yak'usda dát'en huwhunalh'en. 'Et huwa Yak'usda 'únt'oh 'ink'ez ye ulhtus-i 'aw oola tunalhuhóo'oh ts'iyanne t'ehonínzun. Njan t'ehonínzun-un 'et huwa Yak'usda but huzyin de, 'aw t'éwhunuzúszun hudooni' 'aít'oh.

21 Yak'usda t'ehinínzun 'et hoonts'i 'aw lheidílhiti' 'ink'ez 'aw musi lhuhidúzni. 'Et huwa 'ants'i íloh te nuni hunuzut 'ink'ez tank'us 'uhuninzun, 'et huwa 'aw ts'ih'un un'a k'us tank'us 'úhoont'oh-un t'ehonúszun.

22 Whunihne dune na'hundunúdzun 'et hoonts'i 'aw t'e honínzun-un hooloh.

²³ Yak'usda ye dízti' 'ink'ez 'ahoolhyiz khuna hits'u ténadoodli huba' hoont'oh k'us 'et 'uk'eltsi 'uhuyulh'en-i dune, dut'ai, khuna-i, 'ink'ez t'l'ughus te, 'ohwhi yaidláh-i 'unt'oh, 'i 'ohwhi ook'eyiltsi-i, 'i hits'un ténahududli.

²⁴ 'Et huwa Yak'usda bula ditni whe hukwa' huninzun k'un'a la yinka hudółts'i'. 'Ut'en dutsun-i 'uhulh'en. Lhtoh duyust'e hukwayá hoonli hiye ne'ut'en.

²⁵ Yak'usda ye ts'ih'un 'utni-i buba 'ants'i 'úhoont'oh 'ink'ez whuts'it-i buba 'alha' yint'oh. Yak'usda ts'u ténahududli hutni whe, k'us ndai la 'uyalh'en-i, 'i ts'u ténahududli. 'Et hoonts'i Yak'usda 'en za dóti' huba' hoont'oh.

²⁶ 'Et huwa Yak'usda buba 'ants'i yúzdli' 'et huwa Yak'usda bula ditni hukwa' huninzun k'un'a la yinka hudółts'i' ha. Lhat-un whudutsun-un 'uwuhulh'en. Dune ts'ekoo bulh Yak'usda wheni 'ubinla-un, 'et whula hudutni 'ink'ez whulohne ts'ekoo dudulh ts'ekoo 'enne 'uhulh'en.

²⁷ Whulohne dune cha whuz un'a za' hut'en. Dune ts'ekoo bulh Yak'usda wheni 'ubinla-un, 'et whula hudutni. Hudíz'k'un k'un'a dudulh dune buka' huninzun 'ink'ez hukwaya hoonli te bubulh ne'hut'en. 'Et ndahút'en-un 'et huwa buyust'e dada za dubih, 'et bugha whúłts'uk.

²⁸ 'Ink'ez 'aw Yak'usda ghun nuní hunoozut hukwa lhe'hunízun. 'Et huwa Yak'usda bula ditni. Bubeni ntsi' s'úli'. Nts'oh la né'hut'en-un, 'aw 'et ndoohóot'en huba lhe'hít'oh.

²⁹ 'Ahoohyiz 'aw ts'ih'un un'a nulhe'hust'en. Lubeshi hukwaya hoonli 'i la 'uhuyulh'en, 'uyoonne ch'e' ha' huninzun, 'uyoonne hundíłhdaih, 'uhoolnih, dune hughan, l'ehúdulh, e'whuhulh'it, huhuske, dudulh dune ts'iyawh l'ghu yuhalduk,

³⁰ dudulh dune ch'az yá hulhduk, Yak'usda hits'u dutni, dune ba dzoh 'úhutni, 'uhududíłti', duba na'hudzoo, 'ahoolhyiz tank'us 'úhoot'en huninzun, 'aw dudusneke buk'únulhe'hust'en,

³¹ 'aw Yak'usda be 'ut'en t'ehinúszun, 'aw dughuni l'uhuyóotun, bubulh dune 'ants'i buba hinli, 'aw dune k'eke nahooltselh 'aít'oh, 'ink'ez 'aw telhe'hunízun.

³² 'Enne dune 'et ndut'éenne dahútitsah whe' hoont'oh. Njan t'ehonínzun 'et hoonts'i, whuz un'a za 'uhit'elh. Mbene la buba hóont'i'ne, 'enne cha Yak'usda ts'ih'un un'a buba nahutiyeh.

Yak'usda ts'ih'un un'a dune ba nahiyilh

2 ¹ 'Et nyun ndi 'udustl'us k'uyailhduk soo cho dints'o? K'us mbe nohtoh dudulh dune ghu yal'hduduk-un tank'us 'úhut'en huwun, 'et dich'oh cha 'alha' tank'us 'ut'en. 'Et dich'oh cha khúyanalduk whe 'utni. Dich'oh cha whuz un'a za ne'ut'en.

2 Whunulh'en, t'ets'onínzun, Yak'usda dunne tank'us un'a 'ut'enne de, ts'ih'un un'a buba nahutiyeh whe' hoont'oh.

3 Nyun cha tank'us un'a 'int'en 'ink'ez nyulh dune ba nahinyeh de, 'et Yak'usda whuz un'a mba nalhotisyeh ninzun eh?

4 Khun tilah, Yak'usda lhe'whuldzoh nts'un únzoo 'ink'ez 'aw nyulhónulhch'e. 'Et 'ants'i eh mba hoont'oh? 'Awhuz eh t'ewhunuzínzun Yak'usda nts'un únzoo-i, 'i be nyeni nahandunon'ah huba' hoont'oh?

5 'Et hoonts'i 'aw ndzi nálhodunín'al. 'Et za 'iltsi'. 'Et huwa 'on nus mba hootátsi'. Yak'usda ye hunilch'oh-i, 'i be ts'ih'un un'a dune ba nahuyeh de,

6 'et whe 'ilhone 'ahli whe noh'e'ut'en gha Yak'usda nohba 'uk'elha whutilhtselh.

7 Whulohne 'aw whuts'u lhodít'ni whe ts'ih'un un'a 'uhut'en. 'Et nduhút'en-un huwun Yak'usda budólhti', hinchá uboolhtselh, 'ink'ez 'ahoolhyiz dalhótisa 'et hits'u húkwa' ninzun. 'Et ndunt'óhne dune Yak'usda 'ilhiz wheni hukhutinálh-un bugha whúta'alh.

8 'Et hoonts'i mbene la dune k'úwhulh'aíne didutch'oh za duk'oh ts'e ne'hutit'en hukwa' huninzun. 'Ink'ez khuni 'alha' 'unt'oh-i, 'i k'unulhé'hust'en, tank'us za 'uhit'elh. Nduenne Yak'usda tube huske whe buba nahutiyeh.

9 'Enne whe whunujut whe dzoh notideh. K'us mbe unli whe tank'us 'una nduhut'en, Lizwif 'udechoo 'ink'ez 'udun yun whut'enne cha.

10 'Et hoonts'i Lizwif 'udechoo 'ink'ez 'udun yun k'ut whut'enne butoh ts'ih'un 'it'elhne, 'enne Yak'usda budutálhti', 'ink'ez hinchá butilhtselh, 'et whe 'aw budzi lhúdundisdoh.

11 'Enne hoonts'i 'et ndúbutilelh. Yak'usda ndi yun k'ut dune ts'iyanne 'alhgoh lhgha nenilh'en.

12 'Et huwa mbene la Moses be 'udustl'us t'eínúszunne, lubeshi 'uhulh'en de, 'ilhiz wheni dzoh notidoh. Mbene la Moses be 'udustl'us t'eínúnzunne, lubeshi 'uhulh'en de, 'uk'u nusguz-i, 'i gha buba nahutideh.

13 Mbene la Moses be 'udustl'us 'ants'et yoozílhts'aíne, 'aw Yak'usda ba ts'ih'un lhe'hít'oh. 'Et hoonts'i mbene la Moses be 'udustl'us hik'úne' 'ust'enne, 'enne ninta' hant'en-un Yak'usda buba gak whutilhtselh.

14 'Udun yun k'ut whut'enne Moses be 'udustl'us 'aw lhuhuyít'el. 'Et hoonts'i yínka hudilhts'i huwa ndi 'udustl'us hik'úne' 'ust'en de, 'ants'i t'ehinínzun buba le' hoont'oh.

15 'Enne Moses be 'udustl'us k'un'a hik'úne' 'ust'en de, 'ants'i budzi k'ut 'uk'u náwhusguz buba le' hoont'oh. 'Et whe neyo ts'e oogha t'ets'oninzun-i^b buba 'álha' hoont'oh. 'Et whuz un'a nts'en'a la dahút'en t'ehonínzun, whuloh te tank'us un'a 'uhoont'oh, k'us ts'ih'un un'a 'uhoont'oh, 'et dudzi yo whe t'ehonínzun.

16 Ndet dzin Yak'usda 'uduneoonin'ai-un, nts'oh la whu'iz whe ne'hust'en, 'et Sizi Gri buba nahutiyeh. 'Et ndi sghuni unzoo-i, dune be hodus'eh-i 'et ndutni.

Lizwifne Yak'usda ooghuni 'aw hik'ú nulhe'it'el

17 Lizwif inli 'ink'ez ndi k'ooyailhduk de, hoonliyaz nyudutásnelh. Nyun Moses be 'udustl'us oot'a nínintan, 'et Yak'usda ts'u ténadusdli dini 'et whe duba na'inzoo'.

18 Nyun Yak'usda ndet nts'u hukwa' ninzun-un t'ewhunínzun. Moses be 'udustl'us huwun nyunilhtan 'et whe tank'us 'uhoont'oh 'ink'ez ts'ih'un un'a 'uhoont'oh t'ewhunínzun.

19 'Ink'ez 'udun yun k'ut whut'enne hodilh'eh ninzun, 'et huwa dune hoos'enne ndult'óhne bula óontun ninzun, 'ink'ez dune tsalhgus yo dilhts'i dult'óhne, 'enne be hóot'en buba usdli ninzun.

20 'Ink'ez 'udun yun k'ut whut'enne ts'oodunne whusnéne nduhúlt'oh bubunínzun 'et huwa whuz un'a hubodolh'eh ninzun. Moses be 'udustl'us 'int'i, 'et huwa 'i gha ts'iyawh t'eeonínzin na'duníndzun. Ndai la tank'us un'a 'ink'ez ts'ih'un un'a 'unt'oh-i t'eeonínzun na'dunínzun.

21 'Uyoonne hodilh'eh dini. Di ha nyunch'oh whunálhe'dunuziltun? Lhe'díni, 'uyoonne dune ubudíni, "Udunooht'ih junih!" Nyun cha tilah 'undunint'ih?

22 'Uyoonne cha ndúbudini, "Ts'ekoo k'us dune bulh ninta' ooh't'en junih!" Nyun cha tilah 'et dint'en? "Uk'eltsi ts'u dusni," dini, 'et hoonts'i 'uk'eltsi ts'u ténahududli-un ts'e 'alha' eh 'aw bulugliz hoonliyaz lhizílhchoot bé' tant'elh wheni?

23 Dune dini Moses be 'udustl'us daldzoo' la, 'et hoonts'i ooghuni k'in'yus de, Yak'usda 'aw lhdílhti' whé' 'int'en. 'Aw eh huwun nuní lhnuzinzut?

24 Nohni nohundult'ohne, 'enne bugha 'udun yun k'ut whut'enne Yak'usda ch'az yahalhdruk. 'Et whuz un'a Yak'usda be 'udustl'us k'uninyuz.

^b 2:15 Ndi khuni, "Neyo ts'e oogha t'ets'oninzun-i," 'i hoonli ts'ih'un un'a k'us tank'us 'úhoont'oh-un, 'i gha t'ets'oninzun ts'utni whe' ts'utni.

25 'Et hukwa ooka dune inli-i k'ut nyuhúzt'us de, 'et whe la nye whéhoodat'en Lizwif 'int'oh.^c 'Ink'ez Moses be 'udustl'us ook'úne' zint'en de, nyuhúzt'us-un mba hóonzoo. 'Et hoonts'i Moses be 'udustl'us 'aw ook'ú nulhe'zint'en de, nyuhúzt'us-un 'aw hoonli lhuhóoloh.

26 'Et 'udun yun k'ut whut'enne ndet la Moses be 'udustl'us but's'u húkwa' ninzun tuné' hut'en de, 'et 'ants'i buhúzt'us le' hoont'oh, 'et ndulhúbuhilel hoonts'i.

27 'Et 'udun yun k'ut whut'enne ndet la Yak'usda but's'u húkwa' ninzun tuné' hut'en de, 'et whe la ts'iyanne t'ehontázin nohni Lizwifne, oht'az 'et hoonts'i, lubeshi 'ulh'enne 'ahli, Moses be 'udustl'us k'unahyuz huwa.

28 Mbene la Lizwif unline 'ink'ez buhúzt'us Moses be 'udustl'us k'un'a de, 'et nduhúja hoonts'i, 'aw ts'ih'un Yak'usda oodune'ne lhuhíloh.

29 'Et hoonts'i mbene la ndet Moses be 'udustl'us but's'u húkwa' ninzun 'oh túne' hust'en de, 'enne za soo Yak'usda oodune'ne hinli. 'Enne soo Lizwif 'uhint'oh. Ndoni gha 'ants'i oodzi k'ut huyúzt'us k'un'a be hóodat'en, 'aw Moses be 'udustl'us k'un'a íloh. 'Enne Yak'usda budutálhti', 'aw dune íloh.

3 1 'Et njan nohoodutaskut, di ha Lizwifne, 'enne 'on nus buba hoonzoo? 'Ink'ez di ha buba húzt'us-un 'et huwun 'udun yun k'ut whut'enne buba ndo 'uhint'oh?

2 Lhat-un whe buba hoonzoo. Yak'usda dughuni butl'a ídan'ai, 'i be ts'iyanne hubohodoolh'eh ha.

3 'Alha' hoont'oh, whulohne Lizwifne Yak'usda ooghuni 'aw hik'ú nulhe'ust'en. 'Et ndunt'óhne gha Yak'usda 'onghohne Lizwifne bula dutitnih ninzun eh?

4 Nts'en'a? Gak whe' hoont'oh! Dunene ts'iyawh whuhuts'it 'et hoonts'i Yak'usda 'aw lhuwhusts'it whe' 'unt'oh. Lerwe David Yak'usda ghun 'uk'u náwhuzguz ndutni,

“Nghuni gha 'uyoonne dune 'alha' dini t'ehontázin.

'Uyoonne ndulhyoh 'uhutni de,

buch'a' talhdoh,” ni.

5 Wheni Lizwifne tank'us 'úts'ut'en de, 'et whe 'uyoonne dune 'aw huwa lhuhoolna' whe t'ehonínzun Yak'usda ts'ih'un 'unt'oh. Tank'us 'úts'ut'en huwa Yak'usda neba nahutiyeh de, ts'ih'un lhe'ust'en ninzun eh? ('Ants'i 'oh dune k'un'a 'udusni.)

6 Yak'usda wheni Lizwifne ts'ih'un un'a neba nalhúhusye de, nts'en'a suba ndi yun k'ut dune ts'ih'un un'a buba nahooyeh? 'Aw 'uhót'e' 'aít'oh whe' hoont'oh!

^c 2:25 Ts'iyanne t'ewhunínzun Lizwifne Yak'usda 'utahábanla dudune' hoole' ha. Rom 4:11.

7 Si whusts'it huwa Yak'usda ooghuni 'alha' 'unt'oh-i, 'i 'on nus dízti' suli' de, 'et huwa 'uyoonne 'aw Yak'usda lhuwhusts'it 'et t'ehontázin. 'Et di ha si lubeshi 'ulh'en-un sudutáhnelh?

8 'Et hoonts'i whulohne dune, nech'az yáhalhduk whe hutni, “Tank'us 'úhoot'en buts'útni Yak'usda dízti' t'ehonoozeh ha,” 'et whe nech'az yáhalhduk. 'Et 'alha 'uhoont'oh njan hohonts'it-un 'et hukw'elha Yak'usda buba nahutiye, bubulh dawhútanelh-un ts'ih'un 'uhoont'oh.

**Ndi yun k'ut dune 'aw ts'ih'un
un'a 'unt'ohne hooloh**

9 Wheni Lizwifne 'udun yun k'ut whut'enne buba nus sóo' ts'inzoo ninzun eh? 'Aw whuz un'a lhe'hóot'oh! 'Uda' whúnyunistan nahúlt'oh Lizwif 'ink'ez 'udun yun k'ut whut'enne lubeshi 'ulh'enne 'uhint'oh. 'Et huwa Yak'usda buba nahutiye.

10 Daja dusni-un Yak'usda be 'udustl'us k'ut cha 'uk'u whusguz 'et ndutni, “'Aw ndi yun k'ut 'ilhoghun dune ts'ih'un un'a 'unt'óh-un hooloh.

11 'Aw 'ilhoghun dune t'eeoninzun-un hooloh.
'Ink'ez dune huwu dalhódit'oh.

12 Ts'iyanne Yak'usda ch'az náhulhya. Ts'iyanne hintsi' s'úli'.
'Aw 'ilhoghun dune unzoo-un hooloh.

13 Bughuni untsi'. Dune zi ulhjut za bunawhultsun le' hint'oh,
ni whe 'utni bughuni untsi' ni-un.
Huwhusts'it-un za 'uwuhulh'en.
Khuni hiye yálhduk-i 'ants'i tl'ughus lubezo ndult'oh.
Whuz un'a dughuni be dune hundíldaih.

14 'Ahoohyiz buze hoontsi' 'ink'ez buk'e huhayih.

15 'Ahoohyiz dune hughan, 'et za huba hilh'i.

16 Nts'oh la nuhúdilh te ts'iyaitsuk ninta' hulh'ih, 'ink'ez dune dzoh nuhulhdeh.

17 'Aw ts'ih'un un'a yinka hudilhts'í-un 'aw t'ehonúszun.

18 'Aw Yak'usda hiyé lhnijut cha' hint'oh,”

ni whe 'utni.

19 'Alha' t'ets'onínzun Moses be 'udustl'us hik'úne' 'ut'enne 'udustl'us daja ni la, ts'iyawh hik'úne' oot'en huba' hoont'oh. 'Et whula gha ts'e ts'iyanne Yak'usda hibut neníndil de, lubeshi 'uhulh'en t'éhonínzun, 'et huwa 'aw hoonli 'uhudooni' 'aít'oh.

20 Mbene la Moses be 'udustl'us k'úne' 'ut'enne 'aw 'et huwa lubeshi 'uhulh'en-un huba gak hoolhtselh 'aít'oh. Moses be 'udustl'us 'i gha lubeshi 'uhulh'enne 'uhint'oh t'ehonínzun.

**Sizi Gri neba 'alha' 'unt'oh de, ninta' ts'unt'en-un
Yak'usda neba gak whutilhtselh**

21 'Awet 'andit Moses be 'udustl'us ooyit, ts'iyanne Yak'usda nalh ts'ih'un 'uhutit'elh 'et whúbunilhtan. Moses be 'udustl'us cha 'ink'ez Yak'usda be nus hóo'enne bube' 'udustl'us cha whuz un'a 'uwhutánelh hutni.

22 Yak'usda nalh ts'ih'un 'uhutit'elh, mbene la Sizi Gri ooba 'álha' 'unt'ohne, 'enne za ts'ih'un na'ujane hinli nasdli'. 'Et hukwa' huminzun de, Yak'usda ts'iyanne ts'ih'un un'a na'butilelh, Yak'usda yun k'ut dune 'alghoh lhgha úbunilh'en 'et huwa.

23 'Et wheni ts'iyawh lubeshi 'uts'alh'en. 'Et huwa Yak'usda ye diziti-i 'et nduts'óot'e' ait'oh.

24 Gri, 'en Sizi ts'utni, 'en gha lubeshi ch'a naneonket. 'Et huwa ninta' ts'unt'en-un, Yak'usda ye unzoo-i, 'i be gak neba whulhtsi. 'Ants'i negha óonin'ai le' neinla.

25 Yak'usda duYe' ndi yun k'ut whut'enne yúbunilhtan Yak'usda soo cho buts'u naitot'en ha. 'Et Sizi Gri buz kai' gha neba 'alha' 'uhoont'oh 'et whe Yak'usda duk'eke naneulhtsi. 'Et whuz un'a dich'oh ts'ih'un 'unt'oh-un, 'et whunenilhtan. 'Uda' dune lubeshi 'uhalh'en-un Yak'usda buba 'un yutilhdil.

26 'Ink'ez 'aw dzoh nulhúbilhdoh, ndi yun k'ut whut'enne duYe' bugha ínilhiti 'et whuts'un. 'Et whe dich'oh ts'ih'un 'unt'oh 'et dunábunilhtan. 'Et 'andit Sizi yuba 'alha' 'unt'ohne ts'ih'un un'a Yak'usda ninta' hunt'en-un 'et buba gak whulhtsi.

27 'Aw eh hoonliyaz óont'e' bulh ooghu yats'oolhduk-i hooloh? Soo gak! Ndet dáhoont'oh-un 'et huwa? 'Ut'en gha tilah? 'Awundooh! 'Et Sizi Gri neba 'alha' 'unt'oh-un, 'i be 'uts'óont'e'-un gak nawhusdli'.

28 'Et huwa whuts'odul'eh, Yak'usda buba 'alha' 'unt'ohne, ninta' hut'ih-un buba gak whulhtsi. 'Aw 'on 'un Moses be 'udustl'us hik'ú nulhe'oost'en huba' hoont'oh.

29 Daja nuhzun? Yak'usda Lizwifne za buYak'usda unli, k'us 'udun yun k'ut whut'enne, 'enne cha tilah buYak'usda unli nuhzun eh? 'Alha' 'udun yun k'ut whut'enne, 'enne cha buYak'usda 'unt'oh.

30 Yak'usda 'ilhoghun za unli. 'Et huwa Lizwifne 'ink'ez 'udun yun k'ut whut'enne buba 'alha' 'uhoont'oh de, 'et de ninta' hunt'en-un buba gak whutilhtselh.

31 'Et whula gha ts'e, wheni Yak'usda ooba 'alha' ts'int'oh ts'ih'un un'a na'ts'uja, 'et nduts'int'oh de, Moses be 'udustl'us oonats'odutilnoh nuhzun eh? 'Awundooh! 'Awhuz 'et diz'ai. 'I cha Yak'usda ooghuni 'unt'oh.

**Abraham Yak'usda ooba 'alha' 'unt'oh 'et
whe oolubeshi ooba gak nasdli'**

4 ¹ Wheni Lizwifne netsoda'-un Abraham ooghu dája 'uzninzun?
Yinka inda' huwa ndet suba nahoon'ai?

² Yinka inda' 'et huwa eh Yak'usda ninta' 'ant'en-un yuba gak
whulhtsi? 'Et 'alha 'uhoont'oh de, Abraham whé' ot'e' da', 'et hoontsi'
'aw Yak'usda nalh íloh.

³ Yak'usda ooghuni 'uk'éguz-un 'i daja? “Abraham Yak'usda ooba 'alha'
'unt'oh 'et huwa ts'ih'un dune unli yúlhni,” ni whe 'utni.

⁴ Dune 'ut'en de 'aw ye unzoo-i iloh whe 'uk'elha hole', k'us be 'ut'en
ba 'uk'elha hole' la, 'aw 'ants'et oogha lhoohoolts'ulh.

⁵ 'Et hoontsi' dune Yak'usda dája ni la ooba 'alha 'uhoont'oh de, 'et de
nínta' ut'íh-un Yak'usda yuba gak whulhtsi. Yuba' whutilelh 'aw hoonli
yuba lhe'ílel 'et hoontsi'. Whuz un'a Yak'usda idutánelh ts'ih'un dune
inli.

⁶ Lerwe David 'en cha 'et huwu yalhduk, mbe la Yak'usda yúlhni,
“Nyun ts'ih'un dune 'int'oh,” 'aw 'ut'en 'uyalh'en-i, 'i gha iloh, 'et
hoontsi' 'en 'alha' 'uk'enus hoonzoo-un ooghá whults'ut whe' 'unt'oh.

⁷ Njan 'et ndutni,

“Mbe la tank'us 'ít'enne bulubeshi buba 'ún yutilhdilne
'ink'ez bulubeshi 'aw lhist'en suli' lé'uja de,
'enne 'uk'enus hoonzoo-un bugha whults'ut.

⁸ Mbe la dune Yak'usda 'aw lubeshi 'ulh'en-un lhinízun,
'en dune 'uk'enus hoonzoo-un oogha whults'ut whe 'unt'oh,”
ni whe 'utni.

⁹ 'Et daja nahzun? 'Et dune buhúzt'us whe be hóodat'enne, 'enne za
tilah Yak'usda gha 'uk'enus hoonzoo-un bugha whults'ut? K'us ndunne
lhuhít'usne, 'enne cha tilah Yak'usda gha 'uk'enus hoonzoo-un bugha
whults'ut? Njan 'et duts'útni, Abraham Yak'usda daja ni ooba 'alha
'uhoont'oh 'et huwa ts'ih'un dune unli yúlhni.

¹⁰ Nkeda' Yak'usda yudáni' ts'ih'un dune unli? Hitit'us whutso
tilah k'us hukw'elh'az tilah? Hitit'us whutso 'et be hóodat'en 'aw
hukw'elh'az iloh.

¹¹ Abraham Yak'usda daja yudáni' 'et ooba 'alha 'uhoont'oh, 'et huwa
'utni Yak'usda ts'ih'un dune yulhni. Yak'usda yudáni' hitit'us-un
whutsoda'. Hukw'elh'az huyúzt'us 'et whe be hóodat'en-un ts'ih'un
dune 'unt'oh. 'Et huwa mbe la Yak'usda daja ni ooba 'alha 'uhoont'ohne,
'aw buba lhe'hít'us whe bube hóodat'en hoontsi', 'enne Abraham butso
whudilhdzulh ínle'. 'Enne cha Yak'usda ubúlhni, ts'ih'un 'unt'ohne.

12 'Ink'ez whulohne Lizwifne, 'enne cha Abraham butso whudilhdzulh unli. Lizwifne ts'iyawh bubuhúzt'us whe bube hóodat'en. 'Et hoonts'i mbe la Lizwifne Abraham k'un'a Yak'usda ooghuni buba 'alha' 'unt'ohne, 'enne za Abraham butso whudilhdzulh-un unli.

13 Abraham Yak'usda daja yudáni' 'et ooba 'alha' 'uhoont'oh 'ink'ez Yak'usda yúlhni ts'ih'un dune unli. 'Et whula gha ts'e Yak'usda Abraham 'ink'ez ye kédindene buts'ú yoozi. 'Et ndi buts'ú yoozi-i gha ndi yun buch'e' whutaleh. Ndi buts'ú yoozi-i 'aw Moses be 'udustl'us gha íloh whe butl'a ídan'ai, 'et k'us Abraham Yak'usda dája yudáni' ooba 'alha' yint'oh. 'Et huwa ndi buts'ú yoozi-i butl'a ídan'ai.

14 Mbene la Moses be 'udustl'us yuk'úne' 'ut'enne 'aw 'et huwa iloh ndi yun buch'e' whutaleh. 'Et whuz un'a za 'uts'ut'en de, 'et de Yak'usda yuts'ú hoozi-un gak nawhutádleh, 'ink'ez Yak'usda ooghuni neba 'álha' hoont'oh-un 'ants'et 'uwhutát'elh.

15 'Et hoonts'i ndi Moses be 'udustl'us 'i be dune bulubeshi ghun buba nahutideh. 'Et hoonts'i dune Moses be 'udustl'us lhuhuyít'i de, 'et de Yak'usda highuni hidulhyoh ne'út'en de, 'aw buba nahookeh 'aít'oh.

16 'Et huwa Yak'usda ye únzoo-i gha highuni dune yílhchoot de, 'en Yak'usda nalh ts'ih'un dune unli. 'Et whe Yak'usda dune ts'óohoozi-un ts'iyanne Abraham yukédindene, 'enne buch'e' whutaleh. Mbene la Lizwifne Yak'usda ooghuni ooba 'alha' 'unt'ohne, 'aw 'enne za íloh, ts'iyanne Abraham k'un'a Yak'usda ooghuni hiyílhchoot de, 'alha' ts'iyanne netso whudilhdzulh-un unli.

17 Yak'usda ooghuni 'uk'éguz-i Yak'usda Abraham ndúyúlhni, “Dune lhelhdoh didohne butso whudilhdzulh-un nyuzúsi.” 'Et huwa Yak'usda Abraham lhelhdoh didohne butso whudilhdzulh-un unli yuba lé'unt'oh. Yak'usda yuts'ú hoozi-un 'aw lhe'whúsní, 'et hoonts'i ts'ih'un un'a 'uhooja k'un'a ooba 'álha' hoont'oh. Yak'usda 'en 'unt'oh 'en gha yaidláne cha za hukhuna, 'ink'ez ndai la 'uyínla-i musai be 'uyínla.

18 Yak'usda yuts'ú hoozi-un lhane didowhne butso whudilhdzulh-un tileh. 'Uhóneh 'aít'oh le' hoont'oh, 'et hoonts'i ooba 'alha' 'uhoont'oh 'et nduwhútanelh. 'Et Yak'usda uyúlhni, “Nyukédindene hutildlai,” 'Et huwa.

19 Tube duneti súlí!, nts'en'a suba buzkeh hole'? 'Ankw'us 100 yus k'ut be sulí!. Oo'at Sarah 'en cha buzkeh whutáleh-un 'on 'un ha nánjan. 'Et hoonts'i, njan 'aw soo cho howu ni lhíloh, Yak'usda daja yudáni!, 'et tube cho ooba 'alha' 'uhoont'oh 'et huwa.

20 Yak'usda ndet yuts'ú hoozi-un 'aw 'uts'un un'a lhe'nízel 'ink'ez 'aw nawh ooba lhe'hóot'oh. Yak'usda ooba 'alha' 'unt'oh, 'et whe ulhtus sulí!, 'ink'ez Yak'usda dílhiti'.

21 Yak'usda ndet yuts'ú hoozi-un 'et ye úlhtus-i be ndutínelh t'eeonínzun. 'Aw nawh lhe'hóot'oh whe ooba 'alha 'uhoont'oh.

22 'Et huwa 'utni Yak'usda, “Ts'ih'un dune inli,” yúlhni.

23 Yak'usda ooghuni 'uk'éguz-i Yak'usda Abraham ndúyulhni, “Ts'ih'un dune inli.” Ndi 'aw Abraham za iloh ooba 'uk'éguz,

24 wheni cha neba 'unt'oh. Yak'usda Sizi Gri neMoodihti dazsai whe dunaidilhti 'et neba 'alha 'uhoont'oh de, 'et de Yak'usda nedutánelh, “Ts'ih'un dune tsinli.”

25 Tank'us 'úts'ut'en huwa Yak'usda Sizi Gri butl'a yálhti, 'ink'ez dazsai whe dunaidilhti. 'Et huwa ninta' ts'ut'ih-un Yak'usda neba gak whulhtsi.

Yak'usda ook'eke nats'usdli'

5 ¹ Yak'usda daja nedáni' 'et neba 'alha 'uhoont'oh. 'Et whe la ninta' ts'ut'íh-un Yak'usda neba gak whulhtsi. 'Et whula gha ts'e Sizi Gri neMoodihti 'en gha Yak'usda ts'un nedzi dizghel.

² Sizi Gri neba 'alha' 'unt'oh, 'et huwa Yak'usda ye únzoo-i nech'e' unli whe' 'unt'oh, 'ink'ez 'i be 'ilhiz wheni 'et néznindil. 'Et ts'uhóont'i' whe huba ts'ilh'i ndet la whusawhútilts'ulh-un Yak'usda dádizti' la t'ets'ontizeh.

³ 'Ink'ez 'aw 'et za iloh, 'et huwa dzoh nuts'udeh hoontsi, ts'uhóont'i', 'ink'ez whulh ts'úzyin-un whunénilhtan.

⁴ 'Ink'ez ts'iyanne t'ehonózin dant'óhne dune tsinli. 'Et whuz un'a dune tsinli huwa, huba ts'ilh'i ndet la whusawhútilts'ulh-un Yak'usda dádizti' la t'ets'ontizeh.

⁵ Yak'usda Ndoni nets'ó t'l'a idan'ai 'ink'ez neyudílt's'ut. 'En gha Yak'usda dalcho 'i be nek'entsi' t'ets'onínzun. 'Et huwa 'et dzin whusawhútilts'ulh-un whe huba ts'ilh'i.

⁶ Whutsoda' 'aw be ts'ílhut-i lh'ts'ít'i inle', Yak'usda ts'ih'un un'a ooba yinka uzdutált's'ilh'huba. 'Et hoontsi' ndet dzin Yak'usda 'udun néwhunin'ai-un, 'et dzin Gri ts'iyanne lubeshi 'ulh'enne buba dazsai.

⁷ Howu nuní nuhzut, 'aw dune ts'ih'un 'unt'oh-un ba daóotsa hukwa' ninzunne hooloh. Nohtoh 'ilhoghun tilah hoonli oodzi hóonli-un, 'en dune unzoo-un ba datítsah'huba.

⁸ 'Et hoontsi' wheni 'awhuz lubeshi 'ulh'enne tsinli inle' whe Gri neba dazsai. 'Et whe Yak'usda whunénilhtan dalcho-i be nek'entsi'.

⁹ 'Aw 'et za íloh, Sizi Gri buz kai' be Yak'usda ninta' ts'unt'en-un neba gak whulhtsi. 'Et huwa Yak'usda lubeshi 'ulh'enne whe whunujut-un whe buba nahutiyeh. Sizi Gri 'en be Yak'usda ye húnilch'oh-i, 'i ch'az 'uzdutijih.

10 'Awhuz Yak'usda ooch'az úzditni inle' whe ooYe' neba dazsai. 'Et huwa 'aw Yak'usda 'awhuz nebulh lhónulhch'eh. 'Et 'on 'un cha, Sizi ye khúna-i, 'i be 'uzdutijih 'et huwa.

11 'Aw 'et za íloh, Sizi Gri neMoodihti 'en gha Yak'usda bulh ts'uhóont'i, 'aw 'on 'un nebulh lhuntalhch'oh 'et huwa.

**Adam 'en la gha ts'e lubeshi 'uts'ulh'en,
'ink'ez Sizi Gri 'en gha Yak'usda nelubeshi neba gak yulhtsi**

12 Huwú nuní nuhzut, Adam lubeshi ílhchoot, 'i la gha ts'e ts'iyanne ndi yun k'ut lubeshi 'ulh'enne huzdli'. Lubeshi 'uts'inla de, dáztitsah. Ts'iyawh lubeshi 'uts'inla, 'et huwa ts'iyawh yats'adlah.

13 Yak'usda Moses dughuni yutl'a ídan'ai. 'Et whuts'un dune lubeshi 'uhulh'en. Dunene Moses be 'udustl'us 'aw lhahuyít'ih, 'et huwa bulubeshi ba nahutideh-un k'at le wheni 'et néwhunin'ai.

14 'Et hoonts'i Adam yinka inda' da' Moses yinka nenínya 'et whuts'un, dune lubeshi 'uhulh'en, 'et huwa yahadlah. Adam Yak'usda ooghuni t'einínzun, 'et hoonts'i k'e inínyuz, 'et whe lubeshi ílhchoot. 'Et ts'iyanne lubeshi 'uhulh'en. Nduhne dune 'aw Adam k'un'a lubeshi lhe'hílel, 'et hoonts'i lubeshi 'uhulh'enne hinli inle' 'et huwa yahadlah. Adam 'en whusatíyalh-un ndult'oh.

15 'Et hoonts'i Yak'usda ndun whusayalh'a'-un, 'en gha nelubeshi neba yunawhudilhnoh. 'I 'ants'i negha ínin'ai. Ndi 'ants'i negha ínin'ai-i 'aw Adam la gha ts'e 'uts'úja-un whundúlhilt'oh. Adam lubeshi ílhchoot 'et huwa ts'iyanne yahadlah suli'. 'Et hoonts'i Yak'usda ye únzoo-i gha nelubeshi yunawhudilhnoh. 'Et huwa Yak'usda ye únzoo-i Sizi Gri gha 'i lhane ghalts'ut.

16 'Et Adam lubeshi ílhchoot whe dáhooja, Yak'usda ndi negha ínin'ai-i, 'i 'aw 'et whundúlhilt'oh. 'Alha' hoont'oh whe ndi 'ilho lubeshi 'ulya 'i gha Yak'usda ye náhutiye'h 'inla-i ts'iyanne dune dahútitsah. Lubeshi lhai 'uts'inla hoonts'i, Yak'usda 'ants'i negha ínin'ai-i, 'i be ninta' ts'unt'en-un neba gak whulhtsi.

17 Adam oolubeshi 'i gha ts'iyanne dune yahitádlah. Ndi dune yé datsah-i 'aw hila gha óoya' 'aít'oh. 'Et hoonts'i Yak'usda ye néts'un unzoo-i, 'i 'on nus unzoo. Mbene la yílhchootne, 'enne 'i gha, 'ants'i negha ínin'ai-i ndult'oh, whe Yak'usda neúlhni, ts'ih'un dune tsinli. 'Ink'ez nedutálhti' cha whe 'ilhez wheni huztinalh. 'Et Sizi Gri whuz un'a neba hoonla.

18 'Et huwa Adam lubeshi ílhchoot, 'en gha ts'iyanne dune yahitádlah k'un'a buba nahisda. 'Et Sizi Gri whuz un'a za ts'ih'un 'uhooont'oh k'un'a neba 'uja. Njan hukwa 'uzninzun de ninta'

ts'unt'en-un Yak'usda neba gak whulhtsi, 'ink'ez 'ilhiz wheni khuztinalh whe' hoont'oh.

¹⁹ Adam 'aw khuni k'únulhe'it'el, 'et huwa 'en oogha' hooja ts'iyanne dune lubeshi 'ulh'enne huzdli'. 'Et hoontsi' Sizi Gri 'úk'une' 'ust'en-un huwa lhane dune ts'ih'un 'uhint'oh tileh.

²⁰ 'Et 'on 'un cha Yak'usda dughumi Moses t'l'a ídan'ai, 'et whe la whunenulhtun dáhooltsuk whe Yak'usda ooghuni k'úzninyuz. Ndet la t'ets'onínzun lubeshi 'ulh'en ntsi'ne tsinli de, 'et de nats'uhoo'aih Yak'usda ye néts'un únzoo-i, 'i 'on nus ulhtus whe nelubeshi yuch'a' nilhde.

²¹ 'Oh da' lubeshi gha dune ye dátsah-i 'aw yula gha óoya' 'aít'oh. 'Et hoontsi' 'andit Yak'usda ye únzoo-i, dune huyílhchoot de, 'i gha 'ilhiz hukhutinalh. NeMoodihti Sizi Gri 'en gha whuz un'a neba' hoonla.

Netsudule ooch'az náts'oolyeh 'ink'ez Sizi Gri ook'úne' ts'oot'en

6 ¹ T'ewhunúhzun eh dája nohdásni? Lubeshi 'uts'ulh'en za eh 'uztit'elh, Yak'usda dalcho-i be nets'un únzoo t'ets'ontázin huba?

² Nts'en'a 'uwhutát'elh? Nts'en'a lubeshi 'uts'ulh'en-un whulazditni, 'ink'ez doo cha za lubeshi 'uztilh'elh? 'Aw 'uhót'e' ait'oh!

³ 'Awhuz eh t'ewhunuzúhzun? Mbene la Sizi Gri gha too be' hulya de, 'et de dune t'ehontázin Sizi Gri oodune'ne hinli. 'Et duts'úja de 'ants'i 'en bulh dats'úzsai lé'ts'int'oh.

⁴ 'Et huwa too be' ts'ulya 'i gha 'ants'i Gri bulh dats'úzsai, 'ink'ez hiyulh ánealhti le' ts'int'oh. 'Ink'ez neBá ye ulhtus-i be yaidláne toh dunaidilhti da', 'et whuz un'a za wheni 'uyoon nats'usdli' k'un'a yinka 'uzdólts'i' huba' hoont'oh.

⁵ 'Ants'i Sizi Gri hiyulh ánealhti bulh 'ilhoghun nduts'últ'oh de, 'et whuz un'a dunadija da' bulh 'ilhoghun tsinli lé'uztit'elh.

⁶ T'ets'onínzun, 'uda' dats'int'oh la, 'et Sizi Gri tulalhgus k'ut whulh dazsai. 'Et whe lubeshi 'uztilh'elh hukwa 'uzninzun-un gak neba whutaleh. 'Et huwa niz de néts'ust'en-un, 'aw 'on 'un hukw'ú ne'ts'oot'en 'aít'oh. 'Aw 'on 'un netsudúle be 'ulhna lhts'utisdle, 'ink'ez 'aw 'on 'un lubeshi 'uztilh'elh-un hukwa lhe'ts'untiszil.

⁷ Mbe la Sizi Gri yúlh dazsai le' 'uja-un, 'en oolubeshi ts'u ha nálti whe 'unt'oh.

⁸ 'Et huwa wheni Gri bulh dats'úzsai de, 'et de 'en bulh khuztinalh, 'et neba 'alha 'uhoont'oh.

⁹ 'Et t'ets'onínzun, Gri yaidlane toh danadija 'ink'ez 'ilhiz khutinalh. 'Aw whulh nat daóotsa 'aít'oh whe' hoont'oh.

¹⁰ 'Ilhoh za ts'iyanne ba dazsai. 'Et hoontsi' 'andit khuna 'ink'ez Yak'usda bulh khuna.

11 Nohni cha lubeshi be yaihdlá nahzun, 'et hoontsi'i Yak'usda, Sizi Gri neMoodihti 'en bulh, khahna whe 'aht'oh.

12 'Et huwa lubeshi nohmoodih oole' junih, 'ink'ez k'une' nohool'en junih!

13 'Aw 'on 'at nohyust'e tank'us un'a 'utit'elh wheni ootl'á' dudoolhyelh junih, 'et k'us khahna hukw'un'a ootl'a' dudulhye 'ink'ez Yak'usda ba nohyust'e ts'ih'un un'a 'ut'en oolh'e'.

14 Moses ooghuni nohtl'a ídan'ai-i inle', 'i oot'a nínóhtan junih. Yak'usda ye únzoo-i, 'i za oot'a nínóhtan. 'Et de lubeshi nohmoodih oole' ait'oh.

15 Daja nahzun? Niz de khuni netl'a ídan'ai-i, 'i 'aw 'on 'un oot'a níznootan huba lhe'hóot'oh. 'Et Yak'usda ye únzoo-i, 'i za t'anízntan de, lubeshi 'uztileh-un netl'a hóot'ai nahzun eh? 'Aw 'uhót'e' 'ait'oh.

16 'Aw t'ewhunuzúhzun? 'Et 'ilhoghun dune ootl'á' dudilhya de, ndet hukwa' ninzun-un 'oh tene' tiht'en, 'et de 'en be 'ulhna 'aht'oh. 'Et whuz un'a za lubeshi ootl'á' dudilhya de, lubeshi be úlhna 'aht'oh, 'ink'ez 'ilhiz wheni kwuncho yo 'et ts'u tíhdulh, 'i nohba k'elha tileh. 'Et hoontsi'i Yak'usda ootl'á' dudilhya de, Yak'usda be 'ulhna tihleh, 'ink'ez Yak'usda nohdutánelh ts'ih'un 'aht'oh, 'et whuz un'a nohba k'elha whutáleh.

17 'Ink'ez sulhutsinke tube nohba hoonúst'i' 'et huwa Yak'usda, "Musí," dusni. Niz de lubeshi be 'ulhna 'ahli ínle', 'et hoontsi'i nohdzi ndulcho-i be ndet la whunoh hodalh'e'-un hukw'úne' zaht'en.

18 'Et 'andit lubeshi ch'a dahjih, 'ink'ez Yak'usda be 'ulhna suhli'.

19 Tetsun whe 'aht'oh, 'et huwa whuz un'a nohbulh yásduk. 'Et huwa daja nohdutásnelh-un 'aw nohba huwa lúhúoolna' whe sudutáhts'o. Niz de nohyust'e lubeshi be 'ulhna tihleh huba ootl'a' dudilhya ínle'.

'Ink'ez hoontsi'-un 'uhoolh'en-un nus za lhé'hooltsi' whulh'i. 'Andit Sizi Gri oodune' 'ahli 'inka whuz un'a za Yak'usda nohyust'e ootl'a ítihlelh be 'ulhna tihleh huba. Whuz un'a 'aht'en de, ts'ih'un 'utiht'elh, 'ink'ez ts'iyanne t'ewhutázin Yak'usda ba 'udun nebuninlane sahli'.

20 Lubeshi be 'ulhna 'ahli da', 'aw ts'ih'un un'a 'utiht'elh lhnúhzil ínle'.

21 'Et hukwayá hoonli tune' zaht'en ínle'. 'Aw whe soo lhe'aht'el 'ink'ez 'et hukw'elha 'ilhiz wheni kwuncho yo ts'e tíhdulh whe' hoont'oh. 'Et whuz un'a dune 'ahli ínle'.

22 'Et 'andit Yak'usda be 'ulhna 'ahli. Whuz un'a 'aht'én-un 'et hukw'elha Yak'usda ba 'udun nebuninlane sahli', 'ink'ez hukw'elh'az 'ilhiz wheni yak'uz ts'e tíhdulh.

23 Lubeshi 'uts'alh'en-un, 'i k'elha daztitsah. 'Et hoontsi'i neMoodihti Sizi Gri, 'en gha Yak'usda 'ilhiz be ts'ukhutinalh-un, 'et 'ants'i negha óonin'aih.

**Sizi Gri k'úne' 'ut'enne 'aw Moses be 'udustl'us
'i gha iloh buba nahutideh**

- 7** ¹ Sulhutsinke, Yak'usda dughuni Moses t'l'a ídan'ai-i soo ts'ih'un t'enuhzun, 'et huwa' dusni be nohbulh yasduk. Dune khuna whutoh ndi khuni Yak'usda butl'a ídan'ai hik'úne' oot'en huba 'unt'oh.
- ² Njan whunulh'en, ts'eke dune ghusda de, yinka usda whutoh, yulh 'ilhoghun lhih. 'Et ooki dátsaih te, 'et 'aw yulh 'ilhoghun lhíloh nawhudlih. 'Et whuz un'a Moses be 'udustl'us ni whe' 'utni.
- ³ 'Et ooki dazsai de, 'et Moses be 'udustl'us gha ndun ts'eke soh natisja whe 'unt'oh. Hukwa' ninzun de, 'uyoon dune ghu natidalh 'ink'ez 'aw lubeshi ooba lhuhóoloh. 'Et hoonts'i ooki 'awhuz khuna whe 'uyoon dune zih usda de, lubeshi 'ulh'en-un 'unt'oh.
- ⁴ Sulhutsinke ndet la whunoh hodis'e'-un 'et huwa t'eeonáhzun nts'en'a la Sizi Gri k'úne' 'aht'enne 'ahli. Nohni 'ants'i Gri bulh dasáhtsai lé'aht'oh ínle!. 'Et huwa 'aw 'on 'un Moses be 'udustl'us oot'a nínnohtan-un huba lhe'hóot'oh. Gri bulh dats'uzsai, 'et huwa Moses be 'udustl'us yuch'a naneuzdla. 'Et 'alha' 'andit mbe la dazsai 'ink'ez dunadija-un, 'en bulh 'ilhoghun tihleh.
- ⁵ Niz de Moses be 'udustl'us lubeshi yech'a neniyooot 'et hoonts'i nedzi hukwa' ninzun k'un'a yinka uzdilhts'i. Neyust'e lubeshi ootl'a ts'íyalhti le' ts'inla, 'et nduts'úja huwa kwuncho 'i neba k'elha tileh.
- ⁶ Niz de Moses be 'udustl'us oot'a nízntan ínle!. 'I gha 'ants'i ts'úlhghel lé'ts'int'oh ínle!. 'Et hoonts'i Sizi Gri bulh dats'úzsai da' nela nawhuditni lé'ts'uja. 'Et 'andit Ndoni ooghuni 'andidi-i, 'i be 'ulhna tsinli whe ook'úne' ts'oot'en huba' hoont'oh, 'aw 'on 'un Moses be 'udustl'us oot'a niznootan ait'oh.

Moses be 'udustl'us unzoo eh?

- ⁷ Moses be 'udustl'us ooghu dája 'uznoozin sába? Moses be 'udustl'us 'i ghá eh lubeshi 'uts'ulh'en? 'Awundooh! 'Aw 'uhót'e' 'aít'oh. 'I gha lubeshi 'ulh'en-un usdli t'éwhunúszun. Moses be 'udustl'us k'uyasduk whe 'utni. “Uyoonne ch'e' ha' nonzin junih,” 'i gha nawhus'ai lubeshi 'ulh'en-un usdli.
- ⁸ 'Et whutsoda' Moses be 'udustl'us ooyit lubeshi 'us'en-un inle' 'aw t'eeónuzúszun. 'Et hoonts'i Yak'usda khuni netl'a ídan'ai-i t'eniszin whe, 'et dalcho-i be syust'e lubeshi ts'u nín'ti-un 'et nawhus'ai.
- ⁹ 'Et whutsoda' Moses be 'udustl'us ooyit kwuncho yo ts'e tísyalh t'eeónuzúszun. 'Et hoonts'i Yak'usda khuni netl'a ídan'ai-i t'eniszin whe lubeshi 'ulh'en-un usdli, 'ink'ez kwuncho yo ts'e tísyalh 'et nawhus'ai.

10 Yak'usda khuni netl'a ídan'ai-i, 'i 'ilhiz ts'ukhutinalh-un whunénilhtan, 'et hoonts'i ook'u yasduk huwa kwuncho yo ts'e tisyalh-un nawhus'ai.

11 'Et Yak'usda khuni netl'a ídan'ai-i t'eniszin whe syust'e lubeshi ts'u nínt'i 'i khasúnint'a whe nanist'a 'et huwa kwuncho yo ts'e tisyalh t'eeoniszin.

12 'Et huwa Moses be 'udustl'us lubeshi ooghu hooloh, 'ink'ez nankilt'oh 'uyoo khuni netl'a ídan'ai-i, 'i cha lubeshi ooghu hooloh ts'ih'un un'a 'ink'ez unzoo whe 'unt'oh.

13 Dája ts'un tizilh 'et huwun? Ndaí sba unzoo-i, 'i gha kwuncho yo ts'e tísyalh tóleh? 'Aw 'uhót'e' 'aít'oh! Ndi Yak'usda khuni netl'a ídan'ai-i nela' oot'en ha negha íninla. 'I gha lubeshi dáltsi' t'eniszin. Sich'oh lubeshi ts'u núst'i 'et huwa lubeshi 'ulh'en-un usdli 'et nawhus'ai, 'ink'ez whula gha ts'e kwuncho yo ts'e tísyalh inle'.

Neyust'e 'ahoolhyiz lubeshi ts'u nínt'i, 'et huwa neba huwa whulna' 'aw Moses be 'udustl'us ook'úne' ts'oot'en 'aít'oh

14 Ndoni gha Moses be 'udustl'us neghá yunle, 'et hoonts'i syust'e lubeshi ts'u nínt'i, 'ink'ez lubeshi e'ulhna tisdleh 'et t'eeonuszun.

15 'Ink'ez syust'e lubeshi ts'u nínt'i te, si sba 'aw lhe'hóozoo' whe' hoont'oh. Ndaí la 'óos'en hukwa lhe'núszun 'i za 'us'en, 'ink'ez ndaí la 'uk'enus whuts'u dusní-un, 'oh te za ne'ust'en.

16 'Et ndet la hukwa lhe'nuszun-un 'ust'en te, 'et Moses be 'udustl'us sba ts'ih'un 'unt'oh t'ewhunúszun.

17 'Et hoonts'i, 'aw si hukwa' nuszun íloh whe 'ust'en, ndi lubeshi syust'e ts'u nínt'i-un, 'i gha 'ust'en.

18 'Aw syust'e hoonzoo-un whuts'úlhnit'i. Hoonzoo te né'tist'en hukwa' nuszun 'et hoonts'i 'aw oosneh ait'oh.

19 'Et hoonzoo te né'tist'en hukwa' nuszun te, 'aw 'uhóosdle 'aít'oh. 'Ink'ez hoontsi' 'uwhutis'elh hukwa lhe'núszun hoonts'i, 'aw huwa lhúhoolna' whe 'oh te ne'úst'en.

20 Hoontsi' te ne'úst'en de, 'aw hukwa lhe'núszun, 'et hoonts'i 'aw si hukwa' nuszun íloh whe 'ust'en, ndi lubeshi syust'e ts'u nínt'i, 'i gha 'ust'en.

21 'Et ndet ts'ih'un 'utist'elh hukwa' nuszun totsuk, ndi lubeshi ts'u núst'i 'i whuch'az súnilht'i. 'Et nduwhút'en-un nawhus'ai.

22 Sdzi be Yak'usda ook'oh ts'e hoonúst'i'.

23 'Et hoonts'i 'uts'un un'a cha t'eeónúszun. 'Et syust'e seni dúlhyo né'tit'en whuts'u nínt'i. 'I be lubeshi soontun 'et ndust'oh, 'ink'ez syust'e whuz za nint'i.

24 Tube tez'en. Ndi syust'e lubeshi za ts'u nín't'i. 'I gha kwuncho yo ts'e tísyalh. Mbe 'et whuch'a sútilhyih?

25 Sizi Gri 'en za 'utinelh. 'Et huwa tube cho Yak'usda, "Musi," dusni.

'Et ndiz un'a 'ust'oh, seni be Yak'usda ook'oh ts'e za ook'úne' 'ust'en, 'et hoonts'i syust'e 'awhuz lubeshi ts'u nín't'i za 'unt'oh.

Sizi Gri Ndoni gha 'ilhiz ts'ukhutinahl-un 'et neghá whunin'ai

8¹ 'Awet 'andit, mbene la Gri oodune' unlíne, 'aw kwuncho yo ts'e wheni buba nalhuhídil. 'Et ndunt'ohne 'aw buyust'e nint'i ts'e hukw'u nulhe'hust'en, 'et k'us Ndoni ook'oh ts'e za hukw'u ne'hut'en. 2 Ndoni gha 'ilhiz khutisnalh whe Gri bulh 'ilho usdli, 'ink'ez Ndoni ook'oh ts'e ook'une' 'ust'en-un 'i be lubeshi ch'a nasulhti. 'Et huwa 'aw dalhutuzisa. 3 Neyust'e lubeshi ts'u nín't'i, 'et huwa Moses be 'udustl'us 'aw nela' ooneh 'aít'oh. 'Et hukw'elh'az Yak'usda duYe' nets'ítihl'a'. 'En ooyust'e neyust'e ndult'oh, 'et hoonts'i neyust'e 'i lubeshi bulh 'únt'oh. 'Ink'ez datítsah-un whutl'a' dudilti ndi yun k'ut dune bulubeshi k'elha whutilhtselh 'et wheni. 4 'Et whe ndai la Moses be 'udustl'us nets'u húkwa' 'utni-un, ts'iyawh neba lhaóodinla. Wheni 'uts'int'oh, 'aw neyust'e nint'i ts'e hukw'u nulhe'ts'ust'en, 'et k'us Ndoni ook'oh ts'e za hukw'u ne'ts'ust'en.

5 Mbene la lubeshi za ghu nuní nuzutne 'ahoolhyiz lubeshi 'uhulh'en. 'Ink'ez mbene la Ndoni k'oh ts'e za nuní nuzutne, 'enne Ndoni k'oh ts'e za hukw'ú ne'hut'en.

6 'Et mbene la lubeshi ts'u nín't'ine, 'enne kwuncho yo ts'e hutidulh, 'ink'ez mbene la Ndoni k'oh ts'e dune unline, 'enne Yak'usda whudizghel-un buch'e' whutaleh 'ink'ez 'ilhiz hukhutinahl.

7 Njan huwa' dusni, mbene la 'ahoolhyiz lubeshi ghu nuní nuzutne, 'enne Yak'usda ch'az ditnine hinli 'ink'ez Yak'usda ook'oh ts'e k'úne' hoot'en-un whutl'a lhé'hududulhti, Yak'usda k'úne' hutit'en 'aw 'úhóoneh 'aít'oh 'et huwa.

8 'Et huwa buyust'e lubeshi ts'u nín't'ine, 'aw Yak'usda ba lhe'hízoo'.

9 'Et Yak'usda ooyughi nohyudínda de, Ndoni oodune'ne 'ahli 'ink'ez nohyust'e lubeshi ts'u nín't'i-un 'aw ook'ú nulhe'zaht'en. 'Et hoonts'i mbene la Gri ooyughi^d lhit'ihne, 'enne 'aw oodune'ne lhuhíloh.

10 Nohyust'e lubeshi gha datítsah, 'et hoonts'i Gri nohyudínda de, 'et de nohyughi 'ilhiz khutinahl Yak'usda ba ts'ih'un 'aht'oh suli' 'et huwa.

11 Gri dazsai whe ndun 'en gha Yak'usda dunaidilhti, 'en ooyughi nohyudínda de, 'en gha nohyust'e doo cha khutinahl-un yughá oota'alh.

^d8:9 Yak'usda ooyughi 'ink'ez Gri ooyughi 'ilho za unli. 'En Ndoni huyúlhni.

12 Sulhutsinke, njan dúhoont'oh whe' hoont'oh, nohyust'e lubeshi ha' ninzun de, 'aw whuz un'a oohneh huba lhe'hóot'oh.

13 'Et whuz un'a dune 'ahli de, 'et 'alha 'uhoont'oh whe kwuncho yo ts'u tíhdulh. 'Et hoontsi'i Ndoni 'en gha nohyust'e lubeshi ha' ninzun-un 'etsul 'uhla de, 'et de 'ilhiz wheni khutihnalh.

14 K'us mbene la Ndoni butsu húkwa' ninzun hukw'un'a 'uhut'enne, 'enne Yak'usda oodune' hinli.

15 'Et Ndoni nohyudífts'ut whe 'aw Yak'usda be ntilhjut wheni 'ulhna lhunohíhltse. 'Et nohyudífts'ut whe Yak'usda oodune' nohulhntsi.

'Et huwa whélhts'uniljut whe bulh yáts'ulhduk 'ink'ez, "Abba, 'uBá," ts'utni.

16 Ndoni 'en 'unt'oh neyughi whubunulhtun, wheni Yak'usda buzkeh tsinli.

17 'Ink'ez Yak'usda buzkeh unlíne, ndai la Yak'usda butsu'ú yoozi-i, 'i buch'e' whutaleh. 'Et whuz un'a Gri bulh 'úztit'elh, Gri bulh dzoh nuts'uzut de, 'en bulh uzdutáti' 'et huwa.

K'at le Yak'usda nedutálhti'

18 'Et njan ndunuszun, Yak'usda ye diziti-i whuneuntilhtun-un hooncha k'et njan 'andit Sizi Gri ooba dzoh nuts'uzut-un, 'et 'ants'i 'uhoont'oh.

19 Ndai la Yak'usda 'uyinla-i, ts'iyawh dudune'ne whubuntilhtun-un, 'et soo hukwa tse húhoolih.

20 Ndi yun k'ut 'ulya-i, 'i 'atsul wheni 'uyínla, 'aw dich'oh 'utahalhúhoo'al, Yak'usda dich'oh 'utahahón'ai whuz un'a 'uhót'e' ha. 'Et huwa ndi yun k'ut 'ulya-i hukwa tse húhoolih 'uts'un un'a na'whutátnelh.

21 Ndi yun k'ut 'ulya-i, njan whusahóolts'ut de, 'et nuján-un 'etsul 'uwhutánelh. Tube la whudízti' hóle'. 'Et Yak'usda buzkeh k'un'a buk'unahutinelh.

22 T'ets'onínzun, ndai la Yak'usda 'uyinla-i, 'ohwhi 'andit whuts'un khun dutso, nts'en'a la ts'ekoo buyaz whutále whuz un'a dzoh nuzut.

23 'Aw 'i za íloh, whenich'oh cha ts'ukhun dutso Yak'usda buzkeh gaih za 'uztileh 'et whuts'un. 'Et 'oh de de, neyust'e 'ants'i kw'u na'it'oh lé'tinelh. 'Et Ndoni nets'ú whusayalh'a' inle', 'et whe t'ets'onínzun Yak'usda nedání'-un whuz un'a 'et nduwhútanelh.

24 'Et ndi Yak'usda oots'u húkwa tse ts'úhooli, whuz un'a uzdiiz. 'Et hukw'u nuní nulhzut, ndet la hukwa tse ts'úhooli-un 'uhóoja de, 'aw 'on 'at hukwa tse ts'úhole' 'aít'oh. Ndet la dune honalh'en-un, 'aw 'on 'at hukwa tse húhole' 'aít'oh 'et huwa.

25 'Et hoonts'i Yak'usda ndi nets'ú hoozi-un 'awhuz lhts'úhoos'en de, 'alha' hukwa tse ts'úhole' za' ts'oot'e'.

26 Lhawh hukw'un'a 'aw lhts'ílhtus. Ndoni nela 'ut'en. 'Aw whuloh te ndet huba tenazdutidlí-un 'aw t'éts'onúszun. 'Et hoonts'i Ndoni neba tedudli, khun dutso le' 'utni, khuni 'aw be yaóoduk ait'oh, 'i be neba tenadudli, 'et whe nela 'ut'en.

27 Mbe la nedzi yo nunúta-un, 'et Ndoni dája ninzun-un t'éwhunínzun. Yak'usda hukwa' ninzun hukw'un'a. Ndoni Yak'usda ooch'e'ne, buba tedudli 'et huwa.

28 'Et huwa t'ets'onínzun mbene la Yak'usda k'entsí'ne ts'iyantsuk hoonzoo k'un'a za buba whulhíh. 'Enne 'uhint'oh, Yak'usda dutijih ha buka' daní'ne hinli.

29 'Udechoo whuts'un Yak'usda ooch'e' tilehne ts'iyawh t'ebunínzun. 'Et huwa whutsoda' buba lhawhúdinla duYe' lé'hutit'elh. 'Et whuz un'a Sizi Gri neulhutsinke lhanne butoh 'udéchoo-un buba unli.

30 Mbene la whutsoda' duch'e' tilehne t'ebunínzun 'enne hutijih ha buka' dani'. 'Et tank'us 'uhut'en-un buba gak whulhtsi, 'ink'ez 'enne bubudálhti'.

Sizi Gri 'en gha Yak'usda nek'entsi'

31 Nuwheni daja 'uzdooni' suba? Yak'usda nets'ún ditni de, mbe suba nech'az dotni?

32 'Aw Yak'usda duYe' buch'a lhúyootun whe neba datítsah wheni butl'a yálhti. 'Et Yak'usda neba edúja de, 'et duYe' bulh 'et hóont'i' whe ts'iyaitsuk negha tílelh.

33 Mbene la Yak'usda 'utahábanlane, mbe 'udutinelh lubeshi 'uhulh'en budutánelh? Gak! Yak'usda 'en 'uja tank'us 'úhut'en-un buba gak whulhtsi.

34 Mbe 'udutinelh hoontsi' k'un'a neba nahutiyeh? Gak! Gri 'en 'uja neba dazsai. 'Aw 'et za íloh, 'en dunadija 'ink'ez Yak'usda naílhni ts'e yughusda 'ink'ez neba tenadudli.

35 Mbe 'útinelh Gri ye nék'ensi'-i yuch'a nanetálhtel? Nech'a húhoolh'i, k'us howa whúlna'-un neghá oohunkat-un, k'us dune neúzula-un, k'us dai ts'ínli-un, k'us tube tets'ul'en, k'us nebulh howa 'óodli-un uzdilhts'i, k'us nehutuzilghelhelh tílah? 'Aw hoonli ooneh-i hooloh!

36 Ndi Yak'usda be 'udustl'us njan ndutni,

“'Usbai nahituzilghelhelh-i k'un'a 'uts'int'oh.

Nyun ngha dzin totsuk nehutuzilghelhelh le' hoont'oh,”
ni whe 'utni.

37 Hoontsi'-un nebulh 'uwwhut'en 'et hoontsi'i, nek'e nsi'-un, 'en gha 'aw nech'a' oodeh 'aít'oh.

38-39 Gri 'en gha Yak'usda nek'entsi', 'inka 'aw nek'entsi'-i yuch'a náneólelh-i hooloh. 'Et whuz un'a sba' hooja. Dats'úzsai-un tilah k'us dzoh nuts'úzut-un tilah, lizasne k'us ndi yun k'ut hiye últus-i be tilah nemoodih hutileh, 'andit dzin 'uhoont'oh-un k'us nus de dawhútat'elh-un, ntsi'-i ndi yun k'ut nudúdeh-i tilah k'us ntsi'-i kwuncho yo ts'e nudúdeh-i tilah, ndai la Yak'usda 'uyinla-i, ts'iyawh Yak'usda ye nek'entsi'-i, Sizi Gri neMoodihti bulh 'unt'oh, 'aw yuch'a náneólelh-i hooloh.

**Ndai la hoonliyaz Yak'usda Lizwifne buts'ú
yoozi-i 'aw bugha lhíyikulh, Yak'usda hits'u disni
'ink'ez ooghuni 'aw lhuhuyóotun 'et huwa.**

'Inka 'uja Yak'usda 'udun yun k'ut whut'enne dudune'ne hoole' ni

9 ¹ Njan nohdutásnelh-un Gri oonalh 'úduśni. 'Aw lhozusts'it whe' dusni. Dája nohdutásnelh-un Ndoni oonalh syo ts'e oogha t'tets'oninzun-i 'et cha 'álha' hoont'oh.

² Sdzi únduda, 'ink'ez 'ahoolhyiz bughuni usdli.

³ Lizwifne sulh húdidowh 'et huwa bula' tiselh hukwa' nuszun. 'Et whe bula 'e' whudutánelh de, whute Yak'usda sk'e hooyih 'ink'ez Gri ch'a naosja' doosni' oole' da'.

⁴ Israel oots'u haindene Yak'usda 'utahábanla dudune' hoole' ha. 'Enne 'uhint'oh Yak'usda budálhti' 'ink'ez buts'ú nahizya-un, 'et buba nahoosdzi. 'Enne 'uhint'oh Moses be 'udustl'us butl'a ídan'ai 'i be Yak'usda ts'ih'un un'a hiba oot'en ha.

⁵ Israel oodune'ne 'uda' dune tso whúdilh dzulhne ts'u ha hánde whe' hint'oh, 'ink'ez Gri buts'u haínzut. 'Et huwa ooyust'e dune k'un'a 'uchainya inle'. 'En 'unt'oh ts'iyantsuk whuYak'usda unli. 'Et huwa 'ilhez wheni whe hidílhti'. 'Et ndo honeh.

⁶ 'Oh da' Israel khuni ye buts'u nahizya-i, ts'iyawh lhaoodutatneh whe' hoont'oh. Mbene la Israel oots'u haindene, 'aw ts'iyawh iloh Israel whudune'ne hinli.

⁷ 'Ink'ez Abraham ye kédinzutne 'aw ts'iyawh iloh Israel whudune'ne hinli. Yak'usda Abraham yudáni', "Isaac 'en gha nyukédindene hootádzilh."

⁸ Njan 'et 'udúśni-un, Yak'usda oodune'ne 'aw dune yust'e ts'u hándene, 'enne íloh 'uhint'oh. Mbene la khuni ye buts'u nahizya-i, buba 'alha' yint'ohne, 'enne Yak'usda oodune'ne 'uhint'oh.

9 Yak'usda Abraham yuts'u náhizya, “Ndet la hoozúsi-un 'et whusanátisdalh 'ink'ez n'at Sarah dune ooyaz tileh,” yúlhni.

10 'Aw njan 'et za íloh, Rebecca buzkeh lht'udánke'ne, 'enne bubá, netsoda'-un Isaac, 'en 'únt'oh.

11-12 'Aw lhahuwhusdle whutsoda' whuts'un 'aw hoontsi' k'us hoonzoo-un lhe'whuhusdle da' Yak'usda Rebecca yudáni', “Udechoo-un, 'en duk'oh-un yuk'úne' tit'en.” 'Et whe Yak'usda hukwa ninzun-un, 'et whuz un'a 'uhóoja.

13 'Et Yak'usda be 'udustl'us k'ut 'uk'ú whusguz, ndutni, “Jacob^e 'ink'ez bulhutsin cha Esau huyúlhni, 'en ookw'esi', 'et hoontsi' Esau 'en 'ants'i sba unli.”

Mbene la yuka' ninzunne, 'enne Yak'usda bugha té'untazeh

14 'Et huwa dája uzdutinelh nuhzun? Yak'usda 'aw ts'ih'un lhi'ít'oh uzdutinélh eh? 'Aw whuz un'a 'uhót'e' 'aít'oh!

15 'Inka Yak'usda Moses yudáni'-un,

“Mbe la oogha té'untaszeh huba 'utahásti-un,
'en oogha té'untaszeh,
'ink'ez mbe la ooghu sdzi dúntida'-un,
'en ooghu sdzi dúntida'.”

16 'Et huwa Yak'usda ye 'ugha té'nizeh-i, 'i gha, mbene buka' ninzunne, 'enne 'utahábanla. 'Aw dune dich'oh hukwa' huninzun iloh huwa 'uhooja, 'ink'ez 'aw hukw'elha 'uhoot'en cha 'aít'oh.

17 Yak'usda ooghuni 'uk'u nusgúz-i k'ut Pharoah njan ndúyulhni, “Njan 'et huwa Egypt whulerwe nyuzúsi, nyun ungha ndet la whéstus-un dune whúntistun. 'Et huwa soozi' ndi yun k'ut ndulcho whe t'entádzin,” yúlhni.

18 'Et huwa t'oonóhzin hukwa' nuszun, mbene la Yak'usda 'utahábanlane, 'enne bugha te'untazilh. 'Et mbene la 'uts'un úninzunne, 'enne cha whuz un'a 'uhint'oh ubilh'i.

19 Whulohne nohtoh 'et tilah sudóhni', “Nts'en'a la Yak'usda ne'úst'en-un 'aw whudulhyoh 'uts'oot'e' 'aít'oh de, 'ink'ez lubeshi 'uts'ulh'en te, 'et di ha Yak'usda nek'éhoota'alh?”

20 Mbe 'ahli whe Yak'usda oodulhyoh udutíhnelh? 'Et dune 'uyínla-i ndi 'uyínla-i nts'en'a 'udutinelh, “Di ha 'inja whuz un'a 'usínla dutinelh?”

21 Nja whunilh'en, dune whutl'us be oosa' 'inla de, 'ilho unzoo yulh'tsi de ye' dudutálti' huba, 'ink'ez 'ilho yé' tit'elh

^e9:13 Ndun Jacob, Israel cha huyúlhni, 'ink'ez bulhutsin cha Esau huyúlhni.

wheni 'uyinla. 'Et whuz un'a 'uyínla de, didutch'oh za ooba' hoont'oh.

22 'Et whuz un'a Yak'usda lhelhyoone whe lhelhts'un un'a buba 'uhóonla. Whulohne bulubeshi gha Yak'usda kwuncho yo ts'e whébule, dich'oh khaná huwhut'ai huwa' bulh'ih. Sa' buba sulh'i 'et hoonts'i dzoh nubutilhdzut. 'Enne bugha Yak'usda dáltus ts'iyanne t'éhontázin, 'ink'ez dalcho-i be lubeshi yuts'u dutni, 'et cha ts'iyawh t'éhontázin.

23 'Ink'ez whutsoda' 'utahanéanla negha te'untazilh ha. 'Et whuz un'a wheni cha uzdutáti!. Wheni negha ts'iyanne t'éhontázin Yak'usda yé dizti-i dálzoo' whe 'unt'oh.

24 Wheni Yak'usda dutijih ha neka' dani'ne tsinli hoonts'i, 'aw Lizwif butoh za íloh, 'udun yun k'ut whut'enne cha.

25 Yak'usda 'et 'utni nus hoo'en-un Hosea be 'udustl'us k'ut 'utni, whuz un'a 'uwhutánelh whe 'utni,

“'Aw sdune'ne iloh 'enne sdune'ne budutásnelh, 'ink'ez buk'elhúsi'ne, 'enne buk'etisi'.

26 Nts'oh la yun k'ut whudune'ne, 'aw sdune'ne iloh 'aht'oh hubudáni'ne, 'enne hoonts'i Yak'usda khuná-un dudune'ne bubudutánelh.”

27 'Et nus hoo'en-un Isaiah Israel oodune'ne bughu yalhdruk whe 'et khuni ulhtus-i be ndutni,

“Israel oodune'ne taba sai nduhuniltsuk hoonts', whulohneyaz za hudutijih.

28 'Ink'ez nts'oh la hudilhts'í-un ndet la Yak'usda ubudáni'-un khuntsul 'et ndutínelh, 'ink'ez 'ilhiz wheni buba nahutiyeh,”

ubúlhni.

29 Nts'en'a la nus hoo'en-un Isaiah ndutni, “Mbe la ts'iyaitsuk whuMoodih unlí-un,

(9:21)

Lizwifne oolóhne lhubílhyiz de, 'et de Sodom 'ink'ez Gomorrah whut'enne 'et da' bubulh dahooja la, wheni cha 'et da' nduts'ooneh.^f

**Israel oodune'ne Yak'usda 'aw highuni
lhubuyilhchoot 'et huwa bula ditni**

³⁰ Daja 'uzdooni' suba? 'Udun yun k'ut whut'enne 'uda' Yak'usda nalh 'aw ts'ih'un un'a 'uhoot'e' hukwa lhe'hust'en, 'enne 'uhint'oh 'andit Yak'usda nalh ts'ih'un 'uhint'oh, be 'alha' nudzun hut'i, 'i gha 'uhuja.

³¹ 'Et hoontsi' Israel oodune'ne 'aw Yak'usda ook'oh ts'e ts'ih'un un'a hukwa' hit'en, 'et hoontsi' 'aw lhe'huhóolel.

³² 'Et di ha nduhóoja? Yak'usda ooghuni 'aw buba 'alha' lhe'yít'oh, 'et huwa 'aw ts'ih'un lhe'hít'el. Moses be 'udustl'us, 'i za hik'úne' hoot'en hukwa' hit'en.

³³ 'Et soo whuz un'a 'uhóoja nus hoo'en-un Isaiah whutsoda' Yak'usda dája bubúlhni la whe 'utni,

“Whunulh'en, keyoh Zion ts'uwhútni-un, 'et tse^g 'et nedúntas'alh, 'i la dune hinedúntidaih. 'Et mbene la Yak'usda ooghuni lhuyúlhchootne, ndi tse buba lhe'yízoo'.

'Et hoontsi' mbene la ooba 'alha' 'uhoont'ohne, 'enne 'aw hukwaya hoole' 'aít'oh.”

Israel oodune'ne, 'aw khuni unzoo-i hiyit 'oohoot'e' ait'oh

10 ¹ Sulhutsinke Yak'usda oots'u ténadusdli khun tilah Israel oodune'ne hudoojih. 'Et sdzi yo whe hukwa' nuszun.

² 'Enne bughun 'alha' dusni whe' dusni. Tube ncha-i be Yak'usda ndet la butsu' húkwa' ninzun-un hukw'ú ne'hutit'en hukwa' huninzun 'et hoontsi' 'aw t'ehonúszun nts'en'a 'aw soo ts'ih'un un'a 'uhutit'elh.

³ Ts'ih'un un'a Yak'usda k'úne' hutit'en-un 'et 'aw t'ehonúszun. 'Et nts'en'a la dich'oh 'uhuhóonla whuz un'a ts'ih'un un'a 'uhint'oh na'hududil'i. 'Ink'ez ndet la Yak'usda butsu' húkwa' ninzun-un 'aw hukw'un'a lhe'hínel.

⁴ Moses be 'udustl'us nets'u húkwa' ninzun-un, ts'iyantsuk Gri neba 'etsul 'uhóonla. Neba 'alha' 'unt'oh de, 'en gha Yak'usda nalh ts'ih'un dune tsinli.

⁵ 'Et Moses be 'udustl'us gha ts'ih'un dune hik'un'a 'uhoot'en hukwa 'uhut'en de, 'et Moses 'uk'u núwhuzguz whe ndutni, “Ndi khuni nohtsu' húkwa' ninzun-un, whuz un'a ooht'e' huba' hoont'oh.”

^f9:29 Njan Sodom 'ink'ez Gomorrah whut'enne 'on nus hintsi' k'et 'aw lhubudínel whe musai 'ubulhtsi. ^g9:33 Ndi tse 'i Sizi Gri 'unt'oh.

6 'Et be 'alha 'uhoont'oh-i, 'i gha Yak'usda nalh ts'ih'un un'a 'uts'int'oh, njan 'uk'e hónguz, “'Aw na'ts'oodudolkut 'aít'oh, 'Mbe 'utinelh ndo tíyalh Sizi Gri ndus de haftilhtelh?”

7 'K'us mbe 'utinelh, 'Gri neba whusaíttilhtelh, yaidláne tuz tíyalh 'et wheni?’ ”

8 'Et Yak'usda ooghuni daja ni whe 'utni? Njan 'et 'uk'e hóoguz, “Ndi khuni oogha ts'ih'un un'a 'uztit'elh, 'i ne-enghoh diz'ai whe 'unt'oh, neze cha 'ink'ez nedzi yo cha diz'ai.” 'I khuni be 'alha 'uhoont'oh-i be nohbulh yáts'ulhduk, 'i 'unt'oh.

9 'Et 'uyoonne Sizi Gri 'en sMoodihti unli, budáni de, 'ink'ez ndzi yo whe mba 'alha 'uhoont'oh Yak'usda Sizi Gri dazsai whe dunaidilhtih, 'et de dutanjih whe' hoont'oh.

10 'Et ndzi yo whe mba 'alha 'uhoont'oh de, Yak'usda nalh ts'ih'un un'a 'int'oh. 'Et 'uyoonne dune budáni de, 'et de dínjih whe 'int'oh.

11 Yak'usda ooghuni 'utni, “Mbe la neMoodihti ooba 'alha' yint'oh-un, 'aw yooya ulhtisdle.”

12 Lizwifne 'ink'ez 'udun yun k'ut whut'enne 'aw lhelhts'un un'a lhe'hít'oh. Yak'usda ts'iyanne buMoodihti unli. 'Et huwa mbene la oola' whudóneh hits'u húkwa 'utnine, 'enne buts'un tube te'ninzun whe 'unt'oh.

13 'Et huwa neMoodihti hudoojih hits'u húkwa' 'utni de, 'et 'alha 'uhoont'oh whe hudutijih.

14 'Et mbene la Sizi Gri buba 'alha' lhe'ít'ohne, 'et nts'en'a 'uhudutinelh huboolhyis-un hits'u hukwa' dutinelh? 'Aw hiyulh é'dusts'o de, 'et nts'en'a buba 'alha' yutát'elh? 'Uyoonne dune budáni de za.

15 Dune buts'ó whehalh'a' ubudutánelh huba, 'et de za hiyulh údutats'o. Njan huwun Yak'usda be 'udustlus k'ut ndutni, “Dáwhuldzoo' whe' hoont'oh dune khuni unzoo-i whuneuntilhtun, nts'en'a la nedzi yo whudutághel 'ink'ez Yak'usda be 'ut'en unzoo-i ts'olhchoot huba.”

16 'Et hoontsi 'aw ts'iyanne íloh khuni unzoo-i hik'úne' 'ust'en. Nus hoo'en-un Isaiah 'utni, “NeMoodihti ndunne dune daja buts'útni-un 'aw buba 'alha' lhe'hóot'oh.”

17 'Et 'inka Sizi Gri neba 'alha' tí't'elh de, bulh 'úzdits'o de za. 'Et ndi khuni 'i Yak'usda ooghuni 'unt'oh.

18 'Et hoontsi 'et hukwa nohooduskut, Israel oodune'ne 'aw eh ndi khuni hiyulh lhe'dits'il? A, huyulh 'údants'o. Njan Yak'usda be 'udustlus k'ut 'et 'utni,

“Ndunne nukhúni u'áne bughuni ts'iyanne ndi yun k'ut
hudánts'o 'et ooghuni dune hiyubodulh'eh-i nts'e la dune
huwhut'í-un ts'iyawh hidánts'o.”

19 'Et cha za nohooduskut, 'et Israel oodune'ne 'aw lawk njan
whulhé'hudusts'o? A, huyulh 'údants'o. 'Udechoo Moses ndutni,

“Mbene la dune ookeyoh hooloh ninzúnne,
'enne bughe' ootalhni nohtíselh.
'Et ndunne keyoh whut'enne iloh tune' hut'enne,
'enne bugha tube huntálhch'oh nohtíselh,”

ubúlhni.

20 Nus hoo'en Isaiah 'aw whélhniljut dája dutinelh la, Lizwifne
bubulh yaílhdud da' 'ink'ez Yak'usda ba yalhdud whe ndutni,

“Mbene la 'aw ska lhe'hoodulhkútne,
'enne nasilhti.
Mbene la 'aw skúlhnust'ohne,
'enne la bubuná' duniztan.”

21 'Et hoonts'i Yak'usda Isaiah 'en gha Israel oodune'ne njan 'et
'úbulhni,

“Dzin dulyiz whe nohkadúzni khun tilah sts'u tóohdil ha.
'Et hoonts'i 'aw 'uk'ú nulhe'ust'enne 'ink'ez 'uts'un 'uninzunne
hinli.

'Ink'ez 'aw sts'ó tooya' hukwa lhe'hunízun.”

Yak'usda Israel oodune'ne 'awhuz bugha té'ninzun

11 1 'Et doo cha za nahooduskut, Yak'usda dudune'ne 'ilhiz eh 'ún
ubutilhdil? 'Awundooh! Si cha 'ilhoghun Israel oodune' 'ust'oh.
Abraham be dusya 'ink'ez Benjamin bulh díszulh.

2 'Awúndooh, 'aw Yak'usda dudune'ne ts'iyawh iloh únubutilhdil.
'Et whutsoda' t'ebuninzunne. 'Et 'aw eh whunalhuzulhni Yak'usda
be 'udustl'us k'ut dája ni nus hoo'en-un Elijah 'en ghun? Nts'en'a la
Yak'usda yuts'u tédudli Israel oodune'ne, 'enne buch'a 'útni,

3 “SMoodihti nye nus hoo'enne cha buba ha nghan 'ink'ez nloodel
cha nanáhinanyuz. Si za 'et nenúzs'tut. Si cha suhutuzilghelh ha ska
hunuta,” whe yuts'u tédudli.

4 'Et hoonts'i ndet Yak'usda yadáni'? Njan 'et déyulhni, “'Awhuz
7,000 dunene 'et buzúsdla. 'Enne 'aw ndi 'uk'eltsi Baal 'aw 'i hits'u
téninoolhzin 'ink'ez hits'u ténadoodli 'aít'oh.”

5 'Et hoonts'i 'andit dzin 'awhuz whulohne Israel oodune'ne
dujihne hoonli. 'Enne Yak'usda ye únzoo-i be 'utahábanlane,
'enne 'uhint'oh.

⁶ 'Ink'ez Yak'usda ye únzoo-i be uzdiijiz, 'aw khuni netl'a dít'ai-i ookw'úne' ts'ut'en-un 'aw 'et huwa iloh. 'Aw ndulhúhoot'el de, Yak'usda ye únzoo-i hootáloh whe' hoont'oh. 'Et ndi khuni netl'a dít'ai-i ook'úne' ts'ut'en huwa uzdujih ts'utni de, 'ink'ez nts'en'a Yak'usda ye únzoo-i be 'uzdutijih uzdu'tínelh? 'Et dune howu yahalhduk nts'en'a hudutijih, khuni Moses be 'udustl'us gha netl'a dílt'sut-i ook'úne' ts'ut'en hoont'si, 'i gha uzdoojih 'aít'oh, 'et 'uw'húlhni.

⁷ Khuni njan ndutni whe 'utni, Israel oodune'ne budzi duts'un, 'et huwa hukwa húnuta-un 'aw nalhuhuhóo'al. 'Et hoont'si 'utahalyane, 'enne nahooohon'ai.

⁸ 'Et Yak'usda be 'udustl'us k'ut 'uk'u núwhusguz-un soo whuz un'a 'uhóoja.

“Yak'usda dune 'ants'i stézne dune lé'binla.

Buna hóoni 'et hóont'si 'aw hiye lhúhoos'en.

Budzo cha hoonli 'et hoont'si 'aw hiye lhé'dusts'o.

'Andit dzin whuts'un 'et za ndihínt'oh,”

whe ndutni.

⁹ David 'en cha njan bughun ndutni,

“Ndai la Yak'usda ncha-i bugha ínínla-i whute bilh 'ink'ez tsayilh buka néyults'ut lé'uja. Ndai bughá inínla-i, hikayá oole' buboolhtselh.

'Et whuz un'a bulubeshi dich'oh hik'elha whutilhtselh.

¹⁰ Buna whute hiye lhuhoos'en Yak'usda ye únzoo-i hiye nólh'en whuch'a. 'Ink'ez hiyé dzoh nudeh-i, 'i be yo húnoot'i dune ndaz-i nuhughe k'un'a,” ni.

Yak'usda Israel oodune'ne 'aw 'ilhiz iloh bula ditni

¹¹ 'Et doo cha za nohooduskut, Lizwifne 'et tse gha huntízghal, 'et 'ilhiz wheni nintá hutilts'ulh ha eh nahílt'sut? 'Aw whuz un'a 'uhót'e' 'aít'oh! Yak'usda ooghuni hikalhe'nízun 'et huwa 'udun yun k'ut whut'enne 'et 'andit hiye dújis. 'Et whuz un'a 'uhutinelh Lizwifne 'udun yun k'ut whut'enne ghe' hootalnih.

¹² 'Et tank'us un'a 'uhut'en-un 'et huwa hut'en, 'uyoonne Yak'usda ye únzoo-i be huhóont'i suli' de, 'et de ndet la Yak'usda Lizwifne buch'a hóontun-un 'i be 'udun yun k'ut whut'enne tube huhóont'i 'ubulhtsi. 'Et 'oh de whusahóolt'sut de, Lizwifne, 'enne cha Yak'usda buzkeh huzdli' de, 'et 'on nus hoonzoo tileh.

¹³ 'Awet nohni 'udun yun k'ut whut'enne nohbulh yásduk, Yak'usda 'utáhasálhti nohni nohba whel'a'-un nóosdle' ha. Tube sba tube hooncha.

14 Njan nohdutásnelh-un, 'et whe sulh Lizwifne huwe' hoolnih huwa tilah whulohne hudoojih.

15 Yak'usda Lizwifne 'ún ubutilhdil, 'ink'ez Sizi Gri 'en gha nohni 'udun yun k'ut whut'enne 'aw 'on 'un nohbulh lhónilch'oh. 'Et Lizwifne Sizi Gri hits'u nálhya buboolhyih ha de, 'et Yak'usda nabitálhchulh whe' hint'oh. 'Ants'i dune yaidlane doo cha za dune nahusdli' le' hutinelh.

16 'Et whunóhuntistun nts'en'a la 'uwhutánelh. Whunulh'en, lhes nantílhdo de, 'udechoo-i unzoo 'únt'oh de, 'et whuloh cha ts'iyawh unzoo tileh. 'Et 'udun, duchun ooghih unzoo de, 'et oozooschum cha ts'iyawh tizoo'.^h

17 'Et ndi duchun unzoo-i oolohkhi oozischum k'unúdistuk. 'Et nohni 'udun yun k'ut whut'enne, 'et duchun 'oh núnilhye'-i olive duchun huyúlhni, 'i le' 'aht'oh. 'Et ndet la oozooschum k'u núdistuk-un 'et nohni hik'e nánohdanla. 'Et huwa ndi duchun ooghih gha 'ink'ez ook'unih unzoo-i nohch'e' sulí'.ⁱ

18 Ndi oozooschum k'u núdistuk-i ooch'az dóhtni junih! Whuz un'a 'ududúlhti' de, 'aw t'ewhunuzúszun ndi 'ughih 'aw oolalhe'zacht'en k'us 'ughih 'i nohla 'ut'en.

19 Ndi 'uzooschum k'unúdistuk wheni ook'enázdoodilh ha doohtni' la.

20 Soo' dihja. Lizwifne 'aw Yak'usda ooghuni lhahuyílhchulh 'et huwa 'uhuja k'unódistuk. 'Et nohni Yak'usda ooghuni úlhchoot 'et huwa 'áhja Lizwifne buk'e nánohodanla. 'Et whe' dudolhti' junih, 'ants'i whenoolhjut.

21 Ndi duchun soo oozooschum 'aw Yak'usda yugha télhe'nizil de, 'et de nohni cha tílah nohgha télhe'nooszin.

22 'Et huwa whudáhts'o-un 'et hodulh'e', Yak'usda dalcho-i be nets'un únzoo 'ink'ez 'uyoonne dálcho-i be bubúlh huske. Mbene la Yak'usda ooghuni lhahuyílhchulhne, 'i be nahílt's'ut, 'enne buts'un ooghuni tube duts'un whe 'unt'oh. 'Et nohni 'udun yun k'ut whut'enne ooghuni úlhchoot, 'et Yak'usda ye únzoo-i be whuz un'a za 'aht'oh de, 'et huwa 'unt'oh nohts'un únzoo. 'Et Yak'usda ook'un'a 'aw hukwa lhe'núszun de, nohni cha k'únudútihtuk, 'uzooschum k'un'a.

23 'Ink'ez Lizwifne Yak'usda hits'u nátidulh hukwa' huninzun 'ink'ez highuni hitalhchulh de, 'et de 'uzooschum k'u núdistuk-un 'et Yak'usda yuk'e nábudutilelh, Yak'usda dich'oh za 'et ndutínelh 'et huwa.

^h 11:16 Paul 'en Abraham yughu yalhduk. 'En 'udechoo-un Yak'usda nalh ts'ih'un un'a 'unt'oh whe 'unt'oh. Yak'usda ooghuni ooba 'alha' yant'e' 'únt'oh-un whe 'unt'oh. 'En k'un'a yuk'élh'az tizdílne Yak'usda buzkeh huzdli', ni whe 'utni. ⁱ 11:17 Ndi 'uzooschum k'u núdistuk-i Lizwifne le' hint'oh. 'Et mbene la hik'e nádidilne 'udun yun k'ut whut'enne e'hint'oh ni whe' 'utni.

24 Nohni 'udun yun k'ut whut'enne ndi duchun olive 'oh nunulhye'-i, 'i oozooschum le' 'aht'oh. Yugha 'óoli whe k'unídizsel 'ink'ez olive duchun unzoo-i, 'i yughun nenaídinla, 'aw whuz un'a lhe'hust'en 'et hoonts'i. 'Et Lizwifne ndi duchun dinzoo-i 'et duhínt'oh. 'Et huwa Yak'usda 'aw ooba howa lhúhoolna' ndi 'owhi 'uzooschum k'u núdístuk-i duchun unzoo-i ghu nenaídutalelh.

25 Sulhutsinke njan whe' hoont'oh hooyoh-un, 'et t'ewhutihzeh nohba hukwa' nuszun, doo ka la ts'iyantsuk t'ets'onínzun na'dudólh'e'. Njan 'et dúhoont'oh, 'et whulohne Lizwifne budzi duts'un hutileh, ndet la 'udun yun k'ut whut'enne whudizulh-un, 'enne buba 'etsul 'uwhutánelh 'et whuts'un.

26 'Ink'ez hukw'elh'az Israel oodune'ne ts'iyawh hudutijih. 'Et Yak'usda be 'udustl'us k'ut 'uk'u whusguz 'et ndutni,

“Neulhyis-un 'et keyoh whuti Zion huwhútni ts'e whuz de ha tíyalh. 'Et Jacob oodune'ne^j nts'en'a la tank'us 'úhut'en-un whuch'a nabutálelh.

27 'Et bulubeshi buba 'ún tisdil de,
'et 'oh de whuz un'a buts'un khuni lhadúsda inle',
'et huwa tiselh.”

Yak'usda ts'iyanne gha te'ninzun

28 Ndi khuni unzoo-i be nóhbulh yasduk, 'i 'aw Lizwifne hiyólhchoot hukwa lhe'hunízun, Yak'usda ch'az ditnine hinli. 'Et huwa nohni 'udun yun k'ut whut'enne duhjih. 'Et hoonts'i Yak'usda butsoda'ne^k 'utahábanla. 'Et 'enne bugha Yak'usda Lizwifne buk'entsi'!

29 Mbene la Yak'usda dutijih ha buka' dani'ne, 'ink'ez ndai la Yak'usda bughai únle-i, 'aw 'uts'un un'a na'ootneh 'aít'oh.

30 'Et nohni 'udun yun k'ut whut'enne niz de haóodanzut-un Yak'usda 'aw ook'ú nulhe'zaht'en. 'Et hoonts'i 'andit dzin whuts'un 'et Lizwifne, 'enne Yak'usda 'aw hík'unulhé'ust'en. 'Et huwa lubeshi 'ulh'en-un nohba 'ún whutilhdulh-un nohghá whults'ut.

31 Ndunne Lizwifne, 'aw 'uk'ú nulhe'ust'enne, 'enne bugha Yak'usda nohgha te'ninzun. 'Et whuz un'a za Yak'usda 'ilhudzin 'enne cha bugha té'nozeh.

32 Ts'iyanne yuk'ú nulhe'ust'en 'et huwa 'adinlane lé'binla, didut bugha té'nozeh ha.

^j 11:26 'Et njan Jacob oodune'ne Israel oodune'ne 'i khuni 'i za 'unt'oh.

^k 11:28 Butsoda'ne, 'enne Abraham, Isaac, 'ink'ez Jacob 'uhint'oh.

**Yak'usda dáldzoo' la Lizwifne 'ink'ez 'udun
yun k'ut whut'enne butilhyis huba**

- 33 Yak'usda ye néts'un unzoo-i,
ye whúnih-i 'ink'ez ndet la ts'iyantsuk t'ewhunínzun-un,
'et tube hooncha whe' hoont'oh.
Nts'en'a la be 'ut'en k'oh 'ink'ez 'utáhawhúle-un,
'aw dune t'ehonózinne hooloh 'ink'ez 'aw nahó'alhne cha
hooloh.
- 34 Yak'usda be 'udustl'us k'ut 'uk'u núwhusguz-un 'et ndutni,
“Yak'usda dája ninzun, 'aw dune t'éhonínzun-un hooloh.
'Ink'ez 'aw yugha dóoni'-un cha hooloh.
- 35 Yak'usda ts'iyaitsuk negha 'unle,
'aw ooba 'uk'elha ts'oooolhtselh ait'oh.”
- 36 Ts'iyaitsuk 'inla, 'ink'ez 'en oogha ts'iyaitsuk 'uyínla k'un'a
'unt'oh, 'ink'ez 'en ba ts'iyaitsuk 'ulya.
'Et huwa nohdúсни 'ilhiz wheni Yak'usda 'en za uzdólhti'.
'Et ndó honeh.

**Yak'usda oodune'ne nts'en'a la Yak'usda hukwa' ninzun,
whuz un'a 'uhoot'e' huba' hoont'oh,
'aw dich'oh hukwa' huninzun-un huwa iloh 'uhut'en**

12 ¹ Sulhutsinke Yak'usda ye negha te' ninzun-i, 'i be nohts'u
tédusdli, lubeshi yit whe be khahna-i 'ilhiz wheni Yak'usda
oogha ínah'aih. 'Et ndahja de, Yak'usda hootát'e' 'ink'ez whuz un'a
ts'ih'un un'a ooba' tiht'elh.

² 'Ink'ez dune 'andit dzin dahínt'oh bubun dóht'e' hukwa ooht'en
junih. 'Et k'us 'andit noheni 'uts'un un'a na'ahleh. 'Et ndaht'en de, 'et
la t'éwhunóhzin ndet la Yak'usda nohts'u húkwa' ninzun-un. Yak'usda
be 'ut'en k'oh ts'iyawh hoonzoo, ts'iyanne ba hoonzoo, 'ink'ez ts'ih'un
un'a 'uhoont'oh.

³ Yak'usda yé sts'un unzoo-i, 'i gha nohdúсни, nohni mbe la Sizi Gri
k'úne' 'ut'enne duba nadóhti' junih. Yak'usda nalh dune nchane 'ahli,
'et whe' dudolhti' junih, 'et k'us noheni 'uts'un un'a oolhdzin. 'Uyoonne
ghú nuní nuhzut te, whulohne 'on nus hoolhtus whe Yak'usda buba
'alha' 'unt'oh.

⁴ Neyust'e 'ilho za unli, 'et hoonts'i lhai oogho hoonli. 'Et 'i ts'iyawh
neyust'e lhelhdun huba 'unt'oh.

⁵ Gri oodune'ne whuz un'a za ts'int'oh. Wheni ts'uldlai hoonts'i,
ts'iyawh Gri ooyust'e ooch'e' uts'inli, 'et huwa 'ilho za tsinli.

6 'Et hoontsi ts'iyawh lhelhtsun un'a Yak'usda ba 'uts'ut'en, ye únzoo-igha 'úja 'ut'en lhelhyoo neghalya 'uts'oolh'en ha. Whulohne Yak'usda be nus hoo'en-un, 'et bugha óonin'ai, dahoolcho la Yak'usda bugha óonin'ai-un, whuz un'a za yahoolhduk huba' hoont'oh.

7 Whulohne huye 'ut'en 'utilh'elh oole' ha buka' dani'.

Whulohne whunih bubulhtsi 'uyoonne huhodoolh'eh ha.

8 Whulohne 'uyoonne dune budzi úlhtus ubólh'e' ha bughá whunt'ai, whulohne huyut'i-i 'uyoonne hiye bulá' oot'en ha 'ink'ez 'aw highu yalchoolhduk. Whulohne mbene la dune tso whudilhduzhne soo cho huwa hinli whe nduhóot'e'. Whulohne cha budzi hóont'i' whe 'uyoonne gha te'hunozeh ha, 'et cha bughá whunt'ai.

9 Whahts'it whe 'uyoonne k'eohtsi' junih. Tank'us 'úhoont'oh-un whuts'u doohtni, Ts'ih'un 'uhoont'oh-un 'et hoohtun.

10 Nts'en'a lhulhutsinke lhk'e hutsi', 'et whuz un'a soo ts'ih'un un'a lhk'ehtsi'. Ts'ih'un un'a né'lhoolh'en nohgha whúlt'suk totsuk.

11 Ndaí la 'ut'en oogha ítahnal-i, soo cho oolh'en. Ndoni ye nohla 'ut'en-i, 'i be soo hoonáht'i' whe Yak'usda ooba ooht'en.

12 Ndet la Yak'usda oots'u húkwa tse hoolhlí-un 'et huwa tube hóht'e'. Ndet la Sizi Gri ook'úne' 'aht'en huwa dune nohezúla de, 'etsul oohneh junih, 'ahoolhyiz neMoodihti oots'u tenádahdli.

13 Mbene la Yak'usda ooch'e'ne' 'en dunidzítne, ndaí la 'aht'í-i whuloh be bula 'aht'en. 'Ahoohyiz huba nohyoh 'udun udólhtan.

14 Dune nohezúla de, but'sun oohzoo' 'ink'ez buk'e hoohyih junih.

15 Mbene la hóont'i'ne bubulh hóonaht'i', 'ink'ez mbene la utsóne bubulh áhtso.

16 Ts'iyawh lhealth unoolh'en. Tel'enne buba nus dáhti' noohzin junih. Whuníhne dune na'dudólh'e' junih.

17 Dune tank'us un'a nohts'u ne'hut'en de, nohni cha tank'us un'a but'sun ne'ooht'en junih. 'Et k'us ts'iyanne nalh 'ahoolhyiz Yak'usda ba ts'ih'un un'a za ne'ooht'en.

18 Ndet la soo 'on 'un oohneh 'aít'oh whe ts'iyanne dune ts'ih'un un'a lhts'un ooht'e'.

19 Sk'ekene khun k'unóohdzin junih. Yak'usda 'en oot'l'a wháh'aih. Yak'usda ooghuni 'et 'utni, "Be k'uz nudzun-i, si sch'e' 'unt'oh. Si hukw'elha whutiselh," ni.

20 'Et huwa nohch'az ditni-un ooye'ílt'sul de, oogha óoh'alh.

'Et ta'óosda de, too oogha óolhdzeh.

'Et diz un'a ndaht'en de,

'12:13 Mbene la Sizi Gri hik'úne' 'ut'enne, 'enne Yak'usda ooch'e'ne hinli.

'et de 'ants'i kwun sit ootsi la dahdzaih le' tiht'elh.^m

²¹ 'Uyoonne tank'us 'úhut'en 'i be nohch'a' hoolhdeh junih k'us hoontsi'-un 'ut'en unzoo-i be whuch'a' oolhdeh.

Keyoh whumoodih buk'úne' oot'en

13 ¹ Sizi Gri oodune'ne ndet la keyoh hudilhts'í-un, mbene la keyoh huwunline buk'une' hoot'en huba' hoont'oh, 'et whuz un'a Yak'usda 'uhóonla 'et huwa.

² Ndet la keyoh dune hudilhts'í-un, dája hubuhútni la, 'et whudulhyoh 'uhut'en de, 'et de Yak'usda 'uhóonla-un, 'et whudulhyoh 'uhut'en whe' hut'en. 'Et ndut'enne, 'enne ndi yun k'ut buba nahutiye.

³ Ts'ih'un un'a ndi yun k'ut dúlhts'i de, 'et de nohmoodihne bubé noolhjut ait'oh. 'Et ts'ih'un un'a nohghu yaooduk. Hoonzoo k'un'a 'aht'en de, 'et ndai la khuni nohtl'a ídan'ai-i, 'i be noolhjut huba lhe'hóot'oh.

⁴ 'Et nohmoodihne, 'enne Yak'usda ba 'ut'enne lé'hint'oh. 'Et tank'us ne'áht'en de, 'et de bube noolhjut. N dai la hiye úlhtus-i butl'á yuz'ai 'i be dzoh nunóhotilhdzut 'et huwa. 'Aw 'ants'i íloh 'uhint'oh.

⁵ 'Et huwa nohmoodih unline buk'une' oohten huba' hoont'oh. Nohbulh huhuntalch'oh, 'et huwa za iloh, nohyo ts'e oogha t'ets'oninzun-i nohba hoonzoo whutilhtselh de, 'et ndi khuni ook'úne' ooht'en huba' hoont'oh.

⁶ 'Et huwa Yak'usda ba nohmoodih unlíne, 'enne 'ahoolhyiz 'uhut'en. Ndi 'ut'en 'uhuyulh'en-i 'et buba 'uk'elha hole' huba' hoont'oh.

⁷ 'Et huwa ndet la nohts'ú whuz'ai-un 'uk'elha whulh'i. Ndet la nohnich'oh 'ink'ez nohyun cha nohts'ú whuz'ai-un, ts'iyawh hukw'elha whulh'i. Nohmoodihne sóo ne'bulh'en 'ink'ez budólhti'.

Sizi Gri oodune'ne nts'en'a la dich'oh k'e nahutsi', whuz un'a dudulh dunene buk'é hootsi'

⁸ 'Uyoonne nohts'ó holh'a' junih, 'uyoonne dune k'e tihtsi'-un 'et whe za nohts'ú whuz'ai. 'Et nyulh dune k'entsi' de, 'et Yak'usda khuni whutl'a ídan'ai-i, 'i ts'iyawh ook'úne' 'int'en whe 'int'oh.

⁹ 'Et khuni Yak'usda whutl'a ídan'ai-i, 'i dune úlhni,
"Ts'ekoo k'us dune bulh ninta' ooht'en junih,
dune soolhghelh junih,

^m 12:20 'Et 'ut'en unzoo-i buts'un áhla, 'ink'ez lubeshi ch'az nálhuhil'al de, 'et de Yak'usda yé k'u titnelh whe 'unt'oh. 'Et whuz un'a howu nuni hunoozut, ni whutílah 'utni.

'undunoht'ih junih,
 'uyoonne ba hoohts'it junih,
 'uyoonne ch'e' ha' noohzin junih.”

Nts'en'a la k'e nats'utsi', whuz un'a nohbulh dune buk'ehtsi' de, 'et de ndi Yak'usda khuni whutl'a ídan'ai-i 'ink'ez 'onghoh-i cha, ts'iyawh ookw'úne' zaht'en whe' hoont'oh.

¹⁰ Mbe la dudulh dune k'entsí'-un, 'aw yuts'un tank'us un'a ooneh 'aít'oh. 'Et huwa nohbulh dune buk'ehtsi' de, ndai la Yak'usda ook'oh ts'e nohts'u húkwa' ninzun-un ts'iyawh lhaoodulhla whe' hoont'oh.

¹¹ 'Et ndi t'ewhunáhzun ndet la whudizulh-un 'awet neba whula toh tileh. 'Uda' Sizi Gri neba 'alha' 'unt'oh ínle!. 'Oh da' whézdutijih-un nilhdza' whuz'ai ínle!. 'Et 'andit 'on nus nilhdukw hoolts'ulh, 'et huwa ts'e ts'oodeh huba' hoont'oh.

¹² 'Awet yutilhkai, 'et huwa ndai la 'ut'en tsalhgus yo 'uts'ulh'en-i, 'etsul 'uts'ooleh 'ink'ez ndai la 'ut'en 'uztilh'elh-i dzenis 'uts'oolh'en.” 'Et nduts'út'en whe soo cho netsudule ets'udulh le' ts'oot'en. 'Et de 'aw nech'a' oolhdeh 'aít'oh.

¹³ N dai la dzenis 'ul'en-i, 'i za 'uts'oolh'en. 'Et whuz un'a za ts'ih'un un'a yinka 'uzdólt'si!. Tátaine bulhe'ts'oost'en, taznutnai-un 'et cha 'etsul 'uts'ooneh, 'ink'ez ts'ekoo k'us dune bulh lubeshi 'uts'ulh'en-un, 'et cha 'etsul 'uts'ooneh. Lhe'ts'údulh-un 'ink'ez 'uts'ooln'ih-un 'et cha 'etsul 'uts'ooneh.

¹⁴ 'Et hoohts'i 'ut'en ntsi'-i, 'i ook'et neMoodihti Sizi Gri 'en za ook'ún'a 'uts'oot'e', 'ink'ez 'aw 'on 'at neyust'e lubeshi ts'úlhnoost'i.

Sizi Gri oodune'ne 'aw buba nats'oochooyeh huba lhe'hóot'oh

14 ¹ Sizi Gri be 'ut'en k'oh huwun, mbe la ye be 'alha 'uhoont'oh-i, 'i be soo lhe'iltus de, whute nohbulh tenadoodli, 'ink'ez oodulhyoh 'udoohni' junih.

² Whulohne Sizi Gri unidúlhne, hiyé 'alha' ninzun-i tetsun huwa, buba 'álha' hoont'oh 'aw 'utsung lhúhus'al. 'Et whulohne ts'iyaitsuk ha 'alh-un, 'et buba 'alha 'uhoont'oh.°

^{°13:12} Ndi khuni whunénulhtun whe 'utni, tsalhgus yo 'ut'en-i, netsudule be 'ut'en, dzenis 'ut'en-i, Yak'usda be 'ut'en 'unt'oh ni whe 'utni.

^{°14:2} 'Et 'oh da' 'udun yun k'ut whut'enne buk'eltsi hits'u tenadudli-i, 'i khuna-i hits'u dilhk'un. Whuloh 'i la loodel k'ut hidílhk'un 'et 'on 'un-i, 'i huye 'óoket. Whulohne Sizi Gri unidúlhne 'utsung be 'óoket-i me 'únt'oh huninzun. 'Et whula gha ts'e huyoo'alh 'aít'oh. 'Ink'ez whulohne Lizwifne cha Sizi Gri hits'u nálhyane hukw'elh'az Moses be 'udust'lus gha 'aw gugoos tsung hoo'alh hukwa lhe'hunízun.

³ Mbe la ts'iyaitsuk 'a'álh-un, ndun 'utsung lhús'al-un, 'et hukwa yuts'u dootni junih. 'Ink'ez mbe la 'utsung lhús'al-un, ndun ts'iyai 'a'álh-un, 'en cha 'aw ooba nahoohyeh junih. Yak'usda hóont'i' whe ts'iyawh hubílhchoot 'et huwa.

⁴ Mbe na'dunúhdzun Yak'usda ba 'ut'en-un ooba nahutihyeh nahzun? Oomoodih 'en za' idutánelh soo 'int'en k'us 'aw soo lhe'zint'en. Didutch'oh soo tiyin, Yak'usda 'en yula tit'elh 'et huwa.

⁵ Whulohne dune 'uhuninzun whuloh dzin-un 'on nus whudízt'i, 'et whulohne 'uhuninzun dzin totsuk buba lhghazá' 'uhoont'oh. 'Et ts'iyanne dája huninzun-un, 'et buba 'alha' hot'e' la.

⁶ Mbe la whuloh dzin 'on nus whudízt'i ninzún-un, 'en 'et dzin neMoodihti yudólhti' ha, 'udun neónin'ai huwa 'útni. Mbe dune dzin 'on nus lhodíti' ninzun-un, whuz un'a la neMoodihti wheyúdilhti'. Mbe la ts'iyaitsuk 'a'álh-un Yak'usda musi yúlhni 'ink'ez yunalh 'et yu'alh. Mbe la 'utsung lhús'al-un, 'en cha Yak'usda musi yudáni'.

⁷ Yinka uztidalh 'ink'ez dáztitsah, 'aw whenich'oh 'utáhats'óhoo'alh 'aít'oh. 'Aw whenich'oh duba moodih nalhts'ídloh 'et huwa.

⁸ Yinka uzdilhts'i de, neMoodihti ookw'úne' ts'oot'en huba' hoont'oh. 'Et dáztitsah de, Sizi Gri yununúdilhne k'un'a dats'óotsah. 'Et huwa ts'ukhuna k'us daztitsah de, neMoodihti ooch'e' tsinli.

⁹ Gri dazsai, dunadija, 'ink'ez doo cha za yinka nada'. 'Et yinka dilhts'íne 'ink'ez yaidláne cha buMoodihti tileh ha 'uja.

¹⁰ 'Et di ha Sizi Gri be nohulhutsinke unline buba nahahyeh, k'us 'et di ha 'enne buka lhe'nahzun? Wheni ts'iyawh Gri neba nahutihyeh ha oobut núzduatyalh whe' hoont'oh.

¹¹ Njan huwun Yak'usda be 'udustl'us 'uk'e hóoguz-un 'et 'utni,
 “NeMoodihti njan ndutni, nts'en'a la khusna hukw'un'a, ts'iyanne sbut dugwutsi be hóoyin. 'Ink'ez ts'iyanne ooba 'álha' hot'e' Yak'usda usdli.”

¹² 'Et huwa 'ilhoghun tsinli whe dats'it'en-un, 'et Yak'usda uzduatánelh.

¹³ 'Et huwa 'andit whuts'un 'aw 'uyoonne ba nalhts'uhooosye. Ts'iyawh whuz un'a za 'uznoozin, 'aw 'on 'at neyulhutsinke Sizi Gri hich'az naóol'ah ha whuz lhubuznoolht'i, k'us buba dzoh 'uzdooni' junih.

Nyun ngha te nyulhutsin sizi Gri ch'az naóol'ah junih

¹⁴ Sizi Gri 'en gha t'ewhunúszun 'alha 'uhoont'oh 'aw 'ut'alh-i me ts'utni-i hooloh. 'Et hoonts'i whulohne 'uhuninzun 'i 'ut'alh-i me 'únt'oh 'uninzun de, 'et de 'en dune ooba me yinli whe 'unt'oh.

15 Ndai la 'ah'álh-i, 'ink'ez nohulhutsinke yuch'a nijoot ninzun de, 'ink'ez bunalh yah'alh de, 'et de be nék'ets'insi'-i yit yinka dúlhts'ih whe 'aht'oh. Ndai la 'ah'álh-i, 'i gha Gri buba dazsaíne ninta' bólh'en junih.

16 'Et huwa nts'en'a yinka dúlhts'i-un nohba 'alha 'uhoont'oh de, 'et 'uyoonne tank'us un'a howu yahutilhduk de, 'ants'i whula doohtnih.

17 Yak'usda dune k'úne' bul'en-un huwun, 'aw ts'a'álh-i k'us ts'utnai-i, 'i ghun fíloh 'uhoont'oh. Ndoni neyudílt's'ut 'et huwa Yak'usda nalh ts'ih'un 'úts'ut'en, 'en gha nedzi dóghel, 'ink'ez ts'ohót'e'.

18 Mbe la Gri ndiz un'a yuba 'ut'en-un Yak'usda tube yúlh hoont'i' 'ink'ez dune cha buba ts'ih'un 'ut'en.

19 'Et huwa ndiz un'a yinka 'uzdólts'i' huba' hoont'oh, 'ahoolhyiz neba whudizghel ts'úznoot'i 'ink'ez lhla ts'oot'en.

20 'Ut'alh-i gha Yak'usda be 'ut'en gak hoolhtselh junih. 'Et 'alha 'uhoont'oh 'aw hoonliyaz me unli hooloh. 'Et hoonts'i mbe la yuti'ulh-i ooba náwh 'uhoont'oh de, yan'al de, 'et ooba lubeshi 'uhoont'oh.

21 'Utsung tíh'ulh, k'us ts'ekoo too' tihtnelh, k'us ndai la 'ilh'en-i, 'i gha nohulhutsin ooba nawh 'uwhut'ih, k'us ooba dzoh cha lhih, k'us ye 'alha' ninzun-i cha tetsun lhih de, 'et ndaht'en de, 'aw nohba ts'ih'un lhe'hóot'oh.

22 Nts'oh te ndaht'en-un, be 'alha 'uhoont'oh-i, 'i be ndaht'en de, nohni 'ink'ez Yak'usda bulh za nohba' hoont'oh. Mbe ndahút'en-un, tank'us 'úhut'en lhonízunne de, 'enne hóont'i'ne 'uhint'oh.

23 'Et hoonts'i mbene la 'utsung 'á'alhne 'aw buba 'alha' lhe'hóot'oh ninzunne, 'et hiyu'alh de, 'et dudzi yo whe t'ehontázin ninta' hant'en, hiyé 'alha' ninzun-i gha 'et ndulhúhinel 'et huwa. 'Ink'ez ndai la hoonli 'uts'ulh'én-i be 'alha' uzninzún-i gha lhe'ts'ulh'en de, 'et neba lubeshi hoonli.

'Uyoonne dzi óolhdzoo' za hukwa' ooh't'en

15 ¹ Wheni mbene la Sizi Gri ba ulhtúsne, ndunne Sizi Gri ba tetsúnne bubodin'ai le' hint'oh, 'enne bula ts'oot'en. 'Aw whenich'oh za nedzi ts'ilhdzoo' hukwa lhe'ts'oost'en.

² 'Ilhone tsinli whe nebulh dunene bula ts'oot'en. 'Et de la Sizi Gri ooba ulhtusne hoolé'.

³ Gri 'en 'aw dich'oh k'únulhe'it'el. Yak'usda be 'udustl'us k'ut 'uk'u nús-guz whuz un'a 'it'en. 'Et ndutni, “Mbe la nch'az yálhdukne ndai la hiye nch'az yálhduk-i, 'i ts'iyawh si sts'e' hutni.”

⁴ Ndet 'uda' Yak'usda be 'udustl'us k'ut 'uk'e hóoguz-un oogha whúts'oo dool'eh ha 'uk'é-guz. 'Et whe ndet la Yak'usda nets'u hoozi-un 'i ooba ts'ilh'i 'ink'ez ooba ts'ilh'i za' ts'int'oh.

5 Njan 'et nohba hukwa' nuszun, Gri Sizi 'en ook'un'a ts'ih'un un'a lhulh yínka dólhts'i'. Yak'usda nalhtsulyaz neba sulh'i, 'ink'ez nedzi ílhdzoo, whuz un'a uncha lhts'un 'aht'oh.

6 Nduht'en de 'et sih lhgha za' uznudzun 'ink'ez lhgha za' lhulh yáts'oolhduk. 'Et 'ilhoth 'alghoh Yak'usda Sizi Gri neMoodihti oobá uzdólhti'.

7 'Et huwa nts'en'a la Gri nenilh'en, whuz un'a za lhunoolh'en. 'Et ndaht'en de, Yak'usda dutálhti'.

8 Ndi nohdúsní, Sizi Gri Lizwifne buba ne'ut'en-un sulí' whunénoolhtun ha ndet la butsoda'ne Yak'usda buts'u hoozi-un 'et 'alha 'uhoont'oh.

9 'Ink'ez 'udun yun k'ut whut'enne 'enne gha Yak'usda ye te' ninzun-i yúbunilhtan, 'et huwa hidílhti'. Yak'usda be 'udustl'us k'ut njan ndutni,

“Et huwa 'udun yun k'ut whut'enne butoh khuni 'alha' 'unt'oh-i be nyun nghun bubulh yaóosduk, 'ink'ez nyoozi' 'i la dósti'.”

10 'Ink'ez doo cha za 'utni,

“Udun yun k'ut whut'enne 'ink'ez oodune'ne bulh whunulhni.”

11 Njan cha 'et dutni,

“Udun yun k'ut whut'enne ts'iyawh Moodihti dólhti' 'ink'ez nohni ts'iyanne dólhti'.”

12 Isaiah be 'udustl'us k'ut doo cha 'et dutni,

“Jesse 'en ye kédinzut tile.

'En 'alha' whusatíyalh 'ink'ez 'udun yun k'ut whut'enne bumoodih tileh. 'Ink'ez ndet la buts'u hoozi-un 'et huba 'utit'elh.”

13 'Et nohba tenadusdli, ndet la Yak'usda nohts'u hoozi-un huba sulh'i whutoh, 'en gha 'et ncha nohdzi sóo nedinzut ndet la nohts'un hoozi-un nohba 'alha 'uhoont'oh huwa. 'Et whuz un'a la 'ilhiz bulh óoht'e', 'ink'ez ndet la nohts'u hoozi-un 'on nus ulhtus whe la huba oolh'e' Ndoni ye úlhtus-i be nohídan'ai huwa.

**Paul 'udustl'us butso k'e'uges-i,
'i ghun 'aw lhníljut whe butso k'e'uges**

14 Sulhutsinke 'alha' t'éwhunúszun lhat-un hoonzoo-un 'uwulh'en, lhat-un cha t'éwhunúhzun, 'ink'ez Sizi Gri be 'ut'en k'oh dune whúntilhtun-un 'et huba cha soo 'úlhdzoo'.

15 Ndi 'udustl'us k'ut whulohkhi 'aw lhnúzjut whe nohts'ó k'e' usgus, whunaoolhni ha Yak'usda ye únzoo 'et sghá whunt'ai-un 'i gha 'ust'en.

16 'Et de la Sizi Gri ooba 'ust'en-un usdli, 'udun yun k'ut whut'enne Yak'usda ooghuni ghun bubulh yaoosduk ha. 'Et de la Ndoni Yak'usda ba 'udun nelyane huzdli' 'ink'ez Yak'usda hoont'i' whe la ubólhchoot.

17 'Et huwa 'ust'oh hoonúst'i, ndai la Yak'usda ba' uyus'én-i, 'i be Sizi Gri dústi' huwa.

18 'Ink'ez ndet la Gri dája la si sgha 'udun yun k'ut whut'enne hik'úne' oot'en ha, 'i be za nohbulh yátisduk. Dája budásni' la 'ink'ez buba dást'en la, ts'iyawh si sgha Gri buba daja-un, 'et huwun 'aw lhnúzjut whe nohbulh yátisduk.

19 Ndoni ye ulhtus-i, 'i be hoolhtus 'ink'ez huwa 'ít'en te cha ne'zust'en, 'et Jerusalem Ilyricum keyoh dúwhulyiz ts'e ts'iyanne 'et Gri ooghuni unzoo-i ts'iyawh budásni'.

20 Ndi khuni unzoo-i mbene la dune lhidúst's'one Gri ghun 'enne tube budutásnelh hukwa' nuszun. 'Aw 'uyoon dune yoh whulh'ái-un, 'aw 'et yoh neóohos'alh hukwa lhe'núszun.^p

21 'Et hoonst'i ndiz un'a Yak'usda be 'udustl'us k'ut 'uk'u núwhusguz, "Mbene la 'aw highun lhubudínelne, 'enne huwhutí'elh, 'ink'ez mbene la hiyulhé'dits'ilne, 'enne t'ehontizeh."

Paul 'ubulhni Rome ts'e tíyalh hukwa' tit'elh

22 Lhat nohts'u tísyalh hukwa' nuszun inle', 'et hoonst'i Sizi Gri be 'ut'en 'us'en inle' 'et huwa 'aw nohts'ún lhtuzusyai.

23 'Et hoonst'i 'awet Sizi Gri be 'ut'en 'us'en-i ndoh keyoh ndulcho whe ts'iyawh lhadúsdlá. 'Et lhat yus k'ut whuts'un nohts'un tísyalh hukwa' nuszun.

24 Ndet la Spain yun k'ut ts'u toosya de, 'atsul wheni nohts'ú nutoosyalh. Whuz nusya de, 'et hukwa' nahzun de, 'et la 'on 'un tisyalh huba sla oohneh.

25 'Et hoonst'i 'andit 'aho Jerusalem ts'u tísyalh 'et la Yak'usda ooch'e' unline bula' oosneh ha.

26 Sizi Gri yunidúlhne, ndunne Macedonia 'ink'ez Achaia whut'enne hoohoont'i' whe sooneya be ndunne tehul'en Yak'usda ooch'e'ne Jerusalem dilhts'íne bula' hutinelh, 'et huwa whuz tisyalh.

27 Tube huhóont'i' whe sooneya bugha húnin'aih. Ndunde Jerusalem whut'enne but's'o húwhulh'ai le' hint'oh 'et huwa. Lizwifne, 'enne gha 'udun yun k'ut whut'enne Yak'usda ooba 'ut'en-i be hoonzoo' huja de, 'et de 'udun yun k'ut whut'enne Lizwifne hiye ndunidzit-i be bula' hooneh 'inka.

28 Ndi 'ut'en lhadúsdlá de, 'ink'ez ndai la bugha íyulya-i ts'iyawh but'l'a yísdlá de, 'et de Spain ts'e tisyalh. 'Et nohk'osya'.

^p 15:20 Ndet la 'uda' Gri be 'ut'en k'oh whe' whudil'en-un, 'aw whuz tóosya' hukwa lhe'núszun ni whe' 'utni.

29 'Et nohghu nusya de, Gri ooghuni unzoo-i ts'iyawh 'i bulh la oosneh.
'Et t'ewhunóhzin ndi khuni unzoo-i dáldzoo' la.

30 Sulhutsinke neMoodihti Sizi Gri 'en be Ndoni gha lhk'e ts'utsi',
'et huwa nohooduskut Yak'usda tube cho súlh oots'u tenadoohdli.

31 'Et ndunne Judea whut'enne 'aw ooba 'alha' lhe'hóot'ohne
dasúlhuhoosdle, 'ink'ez se' 'ut'en Jerusalem Yak'usda ooch'e'ne bube
'ut'éni, 'i la hiyólhchoot.

32 'Ink'ez Yak'usda hukwa' ninzun de, hoonúst'i' whula nohts'un
tóosya'. 'Et la 'ilhoh 'uts'oot'e' nohts'óozusya de.

33 'Ink'ez ndi be whúdzighel-i, Yak'usda huwa yú'aih-i, ts'iyawh uncha
nohbulh 'únt'oh. 'Et ndo honeh.

Paul, Rome dilhts'ine hadih ubúlhni

16 ¹ 'Et Cenchrea keyoh Sizi Gri gha 'ilhozdíline butoh 'ilhoghun
ts'eke unzoo-un, Phoebe huyúlhni, 'en 'ahoolhyiz wheni neba
'ut'en-un.

² Nohts'óozya de hoonáht'i' whe Sizi Gri booz'i' gha yoh daóolhtelh.
Yak'usda ooch'e'ne 'ahli, whuz un'a ts'ih'un un'a nohba hoont'oh
'utihnelh huba. Ndai la ye ndunidzít-i cha be óola ooht'en. Lhanne la
'it'en whe 'unt'oh. Si cha sla 'it'en.

³ Priscilla 'ink'ez Aquila sba bózo budóhni'. Gri Sizi ts'utni-un,
'enne sulh 'úhut'en inle'.

⁴ 'Enne hiye khúna-i, 'i 'ants'i buba 'unt'oh whe suhúlhyih inle'.
'Et ndahúja huwa, si 'ink'ez 'udun yun k'ut whut'enne Sizi Gri
ooba 'ilhozdíline, ts'iyawh musi but'sút'ni.

⁵ Mbene la Gri ooba buyoh 'ilhozdíline, 'enne cha ts'iyawh sba
bózo budóhni'.

Sk'eke Epaenetus 'en cha sba bózo dóhni'. 'En Achaia yun k'ut
'udechoo Gri ooba 'alha' yint'oh suli'-un.

⁶ Mary 'en cha sba bózo dóhni'. 'En cha tube ncha-i be nela 'it'en ínle'.

⁷ Andronicus 'ink'ez Junias 'enne cha sba bózo budóhni'. Snatneke
'uhint'oh, sulh 'áhudan'a' ínle'. Whel'a'ne butoh dune ncháne
hinli 'ink'ez stso da' Gri hits'u nálh'a inle'.

⁸ Amplias 'en cha Sizi Gri uniyalh-un 'unt'oh. Tube ook'esi', sba
bozo dóhni'.

⁹ Urbanus dune, 'en cha nebulh 'ít'en Gri be 'ut'en 'uts'ulh'en whe
'ink'ez sk'eke Stachys 'enne cha sba bózo budóhni'.

¹⁰ Gri uniyálh-un, Apeles, ts'iyanne ba unzoo-un,
'ink'ez Aristobulus 'et ooyoh dilhts'íne, 'enne cha sba bózo
budóhni'.

- 11 Snadun Herodion 'ink'ez mbene la Narcisus ooyoh dilhts'íne Sizi Gri unidúlhne, 'enne cha sba bózoó budóhni'.
- 12 Tryphaena 'ink'ez Tryphosa 'enne cha Sizi Gri be 'ut'en 'uhulh'en, 'ink'ez sk'eke Persis tube ncha-i be Sizi Gri be 'ut'en tube yughazna' íne!, 'enne cha sba bózoó budóhni'.
- 13 Rufus 'en 'uk'enus soo Sizi Gri ba 'ut'én-un, ooloo cha 'ants'i sloo le' 'únt'oh, 'enne cha sba bózoó budóhni'.
- 14 Asyncritus, Phlegon, Hermas, Patrobas, Hermes, 'et 'onghohne neulhutsinke bubulh 'út'enne, 'enne cha sba bózoó budóhni'.
- 15 Philologus 'ink'ez Julia cha, Nereus 'ink'ez bulhtus cha, 'ink'ez Olympas 'ink'ez mbene la Yak'usda ooch'e'ne bubulh 'út'enne, ts'iyawh sba bózoó budóhni'.
- 16 'Et bózoó lhudáhni de, 'et sih lubeshi ooghu hooloh-i be nalhudoohs'oos.^q
'Et mbene la njan Gri gha 'ilhozdíflne,
Rome whut'enne bózoó nohts'útni.

**Paul ubúlhni, mbene la Yak'usda ooghuni 'ats'un
un'a wheyodulh'éhne buka tse hólhle'**

- 17 Sulhutsinke njan huwun nohgha dúsni, nohtoh mbene la whunohodalh'e' whuch'az yálhdukne, 'enne bugha lhch'az nedutahdulh 'ink'ez nohba hoontsi' tileh. 'Et ndunt'óhne buka huwolhle' 'ink'ez buch'az naóolh'ah.
- 18 'Et dunt'óhne dune neMoodihti Sizi Gri hik'ú nulhe'ust'enne. Dich'oh k'un'a 'uhut'en, 'ink'ez nts'en'a la dich'oh hukwa' huninzun hukw'une' 'ut'enne. Nanuhona'ah whe khuni unzoo-i be nohbulh yáhalhduk, 'et hukwa tse luhoolihne whuz un'a nabonti'ah.
- 19 Nts'en'a la Sizi Gri be 'ut'en k'oh hukw'úne' 'aht'én-un ts'iyanne whulh 'údants'o. 'Et huwa tube nohba hoonúst'i'. Whunihne oolhle' nohba hukwa' nuszun 'ut'en unzoo-i ghun, 'ink'ez la lubeshi k'únulhe'zooh'ten.
- 20 Yak'usda 'en whudizghel-un negha whu'aih-un, 'aw lhotuszit whe Satan nohketl'ah gak yutilhtselh. 'Et nohba tenadusdli neMoodihti Sizi Gri ye únzoo-i, 'i nohbulh óot'e' ha.
- 21 Timotheus, sulh 'út'en-un, bozoó nohúlhni. 'Ink'ez snatneke Lucius, Jason, Sosipater, 'enne cha bózoó nohuhútni.
- 22 Tertius suhútni, si 'usja ndi 'udustl'us Paul ba 'uk'u néízuguz. Si cha bózoó nohdúsni.

^q 16:16 Whuz keyoh 'et whuz un'a huhoont'i' whe ilhanahodulh.

²³ Gaius, 'en duyoh dásunilhti, 'en cha bózooh nohúlhni. 'En ooyoh 'et Sizi Gri unidúlhne 'ilhuhozdil. Erastus, 'et keyoh whut'i sooneya ghundli-un, 'ink'ez neulhutsin Quartus, 'enne cha bózooh nohuhútni.

²⁴ NeMoodihti Sizi Gri ye únzoo-i ts'iyawh nohbulh óot'e!. 'Et ndo honeh.

Paul, 'awhuz 'ilhoghun budutánelh-un whuz'ai

²⁵ Yak'usda uzdólhti!. 'En 'unt'oh ye ulhtus-i 'ut'i Sizi Gri ooba ulhtusne nohoolhtselh ha. Nts'en'a la nohdásni' whuz un'a 'utihnelh, ndet la whunohdus'eh Sizi Gri ooghuni unzoo-i ghun. 'Uda! 'aw dune ndi khuni unzoo-i highu t'ehonúszun. 'Oh da! Yak'usda ndi yun k'ut 'uyinla, 'et whuts'un njan whe' hoont'oh hooyoh-un buch'a nónut'i' inle!.

²⁶ 'Et 'andit ts'iyawh t'oonidzin. 'Ink'ez Yak'usda ooghuni nus be t'oonudzun-i dune didohne ts'iyanne t'ehinanzin. Yak'usda 'ilhiz wheni khuna-un, 'i khuni netl'a ídan'ai, 'i ndi yun k'ut dunene ts'iyawh t'éhinanzin. 'Et t'éhonínzun Sizi Gri ooghuni hiyólhchoot whe hik'úne' oot'en ha.

²⁷ Yak'usda 'en za whunih whe 'unt'oh. Sizi Gri 'en gha 'ahoolhyiz uzdólhti! 'ilhiz wheni. 'Et ndo honeh.